

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

Seramik Anasanat Dalı

**TERRA SİGİLLATA VE TIFFANY VİTRAY TEKNİKLERİ İLE DOĞAYI
DÖNÜŞTÜRME**

Kayahan DÖNMEZ

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Seramik Anasanat Dalı

TERRA SİGİLLATA VE TIFFANY VİTRAY TEKNİKLERİ İLE DOĞAYI
DÖNÜŞTÜRME

Kayahan DÖNMEZ

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2023

TERRA SİGİLLATA VE TIFFANY VİTRAY TEKNİKLERİ İLE DOĞAYI DÖNÜŞTÜRME

Danışman: Doç. Hikmet Mutlu YAĞCI

Yazar: Kayahan DÖNMEZ

ÖZ

Bu sanat çalışmasında, Terra Sigillata ve Tiffany Vitray teknikleri kullanılarak doğal öğelerin sanat eserine nasıl dönüştürüldüğü incelenmektedir. Seramik sanatında, kil ya da sır gibi inorganik bileşenlerin pişirilmesiyle biçimler oluşturulurken, Tiffany Vitray tekniğinde renkli camlar kesilir ve bir araya getirilerek biçimler oluşturulur. Her iki teknik de doğal öğelerden esinlenerek; örneğin doğadaki hayvan biçimlerini, sanat eserine dönüştürmek için kullanılmaktadır. Bu tekniklerin kullanımı ile doğal öğelerin esiniyle sanat eserine nasıl dönüştürüldüğü ve sonuçta elde edilen eserlerin düşünsel alt yapısı ve teknik aşaması ele alınmaktadır. Bu kapsamda oluşturulan eserlerin seramik kısmında Terra Sigillata tekniği uygulamaları ön plana çıkmaktadır. Doğal öğeler, insanlık tarihi boyunca sanatın bir parçası olmuştur. Doğa, sanatçılar için sonsuz esin kaynağıdır. Terra Sigillata ve Tiffany Vitray teknikleri de doğal öğelerin esere dönüştürülmesinde sıkça kullanılmaktadır. Bu gibi teknikler yardımıyla birçok sanatçı doğanın güzelliğini yansıtmak, ölümsüzleştirmek ve doğal olanı kendi yorumlarıyla kalıcı hale getirmek istemiştir. Bu sanat çalışması raporunda da bu yaklaşım benimsenmektedir. Terra Sigillata ve Tiffany Vitray teknikleri ile doğal öğelerden esinlenerek çeşitli hayvan biçimleri yorumlanmaktadır.

Sanat çalışması raporunda yer alan kişisel hayvan yorumlarıyla; hayvanların, üretim makinalarına dönüştürülmesine dikkat çekilmek istenmektedir. Bu nedenle besi hayvanları gözlemlenmiş ve incelenmiştir. Besi için yetiştirilen hayvan bedenlerinin, kullanılan teknikler yardımıyla esere dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dönüştürme, Doğa, Hayvan, İnsan, Tiffany Vitray, Terra Sigillata

TRANSFORMING NATURE WITH TERRA SIGILLATA AND TIFFANY STAINING TECHNIQUES

Supervisor: Doç. Hikmet Mutlu YAĞCI

Author: Kayahan DÖNMEZ

ABSTRACT

In this artwork, Terra Sigillata and Tiffany examines how natural elements are transformed into works of art using stained glass techniques. In the art of ceramics, shapes are created by firing inorganic components such as clay or glaze, while in the Tiffany stained glass technique, colored glasses are cut and brought together to form shapes. Both techniques are inspired by natural elements; For example, it is used to transform animal forms in nature into works of art. With the use of these techniques, how natural elements are transformed into works of art and the intellectual infrastructure and technical stage of the resulting works are discussed. In the ceramic part of the works created in this context, Terra Sigillata technique applications come to the fore. Natural elements have been a part of art throughout human history. Nature is an endless source of inspiration for artists. Terra Sigillata and Tiffany stained glass techniques are also frequently used to transform natural elements into artifacts. With the help of such techniques, many artists wanted to reflect the beauty of nature, to immortalize it and to make the natural permanent with their own interpretations. This approach is also adopted in this artwork report. Various animal forms are interpreted, inspired by natural elements, with Terra Sigillata and Tiffany stained glass techniques.

With the personal animal comments included in the art work report; It is desired to draw attention to the transformation of animals into production machines. For this reason, livestock were observed and studied. It is aimed to transform the animal bodies raised for fattening into works with the help of the techniques used.

Key words: Glass, Transformation, Nature, Animal, Human, Tiffany Stained Glass, Terra Sigillata

TEŞEKKÜR

Sanat alıőması raporu yazım sürecin de desteklerini esirgemeyen danışmanım Do. Hikmet Mutlu YAĞCI' ya, bilgi birikimi ve gürüőlerini esirgemeyen Prof. Dr. Candan Dizdar TERVİEL' e, değerli tez savunma jürisi Prof. Dr. Mustafa AĞATEKİN' e ve maddi manevi desteklerini benden esirgemeyen ailem, babam Mehmet DÖNMEZ, eőim Merve DÖNMEZ, kayın pederim Öğr. Gör. Hasan ÜNLÜ' ye her daim bu süreçte desteklerini esirgemeyen dostlarım Kemal Savcı FİDANA, Engin AKDEMİR'e teşekkürlerimi iletirim.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iv
GÖRSEL DİZİNİ	v
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: TERRA SİGİLLATA VE TIFFANY VİTRAY	3
1.1 Terra Sigillata Tanımı Ve Tarihçesi.....	3
1.2 Terra Sigillata Uygulama Yöntemleri	4
1.2.1 Perdah.....	4
1.2.2 Astar Hazırlama ve Uygulanması	4
1.2.3 Fırınlama	4
1.3 Vitray, Tiffany Vitray Tanımı Ve Tarihçesi	4
2. BÖLÜM: SANATSAL İFADE OLARAK DOĞA	10
2.1 Doğa ve Doğa'nın Tanımı.....	10
2.2 Sanatsal İfade Olarak Doğa.....	11
3. BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR VE SANATSAL YÖNELİMLER	17
3.1 Uygulamaların Teknik Çıkış Noktası.....	17
3.2 Uygulamaların Tasarım ve Yapım Aşamaları.....	18
3.2.1 Tasarım Aşamaları	18
3.2.2 Seramik Bölümlerin Yapım Aşamaları	24
3.2.3 Seramik, Tiffany Vitray'ın Birleştirilmesi ve Üçünü Boyut.....	40
3.4 Uygulamalar İnek, Boğa, Birleşim.....	50
3.5 Uygulamalar Tavuk Horoz Birleşim	54
3.6 Uygulamalar Japon Balığı, Alabalık, Dişi Alabalık.....	58
SONUÇ	62
KAYNAKLAR.....	63
Etik Beyanı	65
Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu Orijinallik Raporu	66
Master's Art Work Report Originality Report	67
YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	68

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1.	Louis Comfort Tiffany, Tiffany Furnaces, Four tiles from loggia, Laurelton Hall, ca. 190). Favrile glass, each 4 x 4 x 6 in. (10.2 x 10.2 x 1.1 cm). The Metropolitan Museum of Art, New York, Gift of Robert Koch, (Alice Cooney Frelinghuysen, Louis Comfort Tiffany and Laurelton Hall An Artist's Country Estate, held at The Metropolitan Museum of Art, New York, November 21, 2006-May 20,2007, s.55).....	6
Görsel 2.	Sanford Bray, 1886, Joining Glass Mosaics. Patent, Boston, Massachusetts Erişim: 15.06.2023	7
Görsel 3.	Opposite: Louis Comfort Tiffany. Tiffany Studios. Water-lily table lamp, 1904- 15. Leaded Favrile glass and bronze , h. 26½ in. (67.3 cm). Gift of Hugh J. Grant, 1974 (1974.2141 Sa, b),(Alice Cooney Frelinghuysen , "Louis Comfort Tiffany at The Metropolitan Museum of Art" 1998). s.75	8
Görsel 4.	Johannes Itten, The Fire Tower in front of Itten's atelier, Weimar, 1920.(Marchetti, E. , Costa, L.R. The Fire Tower. Nexus Netw J, 38–53 (2002). https://link.springer.com/article/10.1007/s00004-002-0014-4	9
Görsel 5.	Johannes Itten, Tower of Fire, 1920, (Michael Siebenbrodt tarafından yeniden yapım, 1996).(Banu Hatice Gürcüm, Semiha Kartal, 2017,Bauhause İle Tasarıma Dönüşen Zanaat, s.1791)	9
Görsel 6.	Korint sütun başlığı, Erişim:01.01.2020	11
Görsel 7.	Vincent Van Goh, Yıldızlı Gece.1889.74cm x92cm. Erişim.01.01.2020.....	12
Görsel 8.	Aguste Roden. Les Bourgeois de Calais.1889. 201.6 cm × 205.4 cm × 195.9cm Erişim.01.01.2020	13
Görsel 9.	Marcel Duchamp, Merdivenden İnen Çıplak, 1912. 1,47 m x 90 cm Erişim.01.01.2020	13
Görsel 10.	Andy Goldsworthy,1985, Balanced Ice Column. Erişim.18.06.2023.....	14
Görsel 11.	Vaughn Bell. "Village Green"(Yeşil Köy), 2008, Yerleştirme. Erişim:01.01.2021	15
Görsel 12.	William Cobbing, 2020,Cobbing's Curious Clay: a Golem of Absurd Reality, Performance, Erişim:18.06.2023	16
Görsel 13.	Kayahan Dönmez.2021, Dönüşüm İnek Suluboya ile Renklendirilmiş Çizim 35x50 Seramik ve Karışık Malzeme Dersi.....	17
Görsel 14.	Kayahan Dönmez 2021 Dönüşüm İnek,13x20 Seramik ve Tiffany Vitray.....	17
Görsel 15.	Ceyhan Özbeyaz, Selçuk Özbostancı,2020 İneklerde Beden Dili ve Sürü Yönetimi (Erişim:11.05.2021).....	18
Görsel 16.	Kayahan Dönmez 2021, 34x56x23, Dönüşüm İnek, Rayna 3d Modelleme.....	18
Görsel 17.	Kayahan Dönmez 2021, 34x45x20, Dönüşüm Boğa. Rayna 3d Modelleme.....	19
Görsel 18.	Kayahan Dönmez 2021, 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim. Rayna 3d Modelleme.....	19
Görsel 19.	Dilara Bağcı 2023, Erişim:15.04.2023	20

Görsel 20.	Kayahan Dönmez, 2021, 61x30x19, Tavuk, Rayna 3d Modelleme	20
Görsel 21.	Kayahan Dönmez, 2021, 61x30x19,Horoz, Rayna 3d Modelleme.....	21
Görsel 22.	Kayahan Dönmez 2021, 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim Rayna 3d Modelleme.....	21
Görsel 23.	Evcil Hayvan Market, 2022, (Erişim:15.12.2022).....	22
Görsel 24.	Kayahan Dönmez, 2021,75x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme.....	22
Görsel 25.	Kayahan Dönmez, 2021,78x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme.....	23
Görsel 26.	Kayahan Dönmez, 2021,78x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme.....	23
Görsel 27.	Kayahan Dönmez, 2021 Seramik plaka hazırlama	24
Görsel 28.	Kayahan Dönmez, 2021, Kırmızı kil hazırlanmış plaka	25
Görsel 29.	Kayahan Dönmez, 2021, Kırmızı kil hazırlanmış plaka	25
Görsel 30.	Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin çizimi.....	26
Görsel 31.	Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin kesim işlemi	26
Görsel 32.	Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin açılı çizim işlemi	27
Görsel 33.	Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan balçık.....	27
Görsel 34.	Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin çentiklenmesi.....	28
Görsel 35.	Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin balçıklı birleşimi.....	28
Görsel 36.	Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin balçıklı birleşimi.....	29
Görsel 37.	Kayahan Dönmez, 2021. Birleşim için iç destek.	29
Görsel 38.	Kayahan Dönmez. 2021, Formun ayaklandırılması.....	30
Görsel 39.	Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş form	30
Görsel 40.	Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş formun yüzey düzeltilmesi	31
Görsel 41.	Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş formun perdahlama işlemi	32
Görsel 42.	Kayahan Dönmez, 2021. Perdah aşaması bitmiş form	32
Görsel 43.	Kayahan Dönmez, 2021. Astar yapımında kullanılacak malzemeler.	33
Görsel 44.	Kayahan Dönmez, 2021. Kuru kilin kırılması.	33
Görsel 45.	Kayahan Dönmez, 2021. Kırılmış kilin elenmesi	34
Görsel 46.	Kayahan Dönmez, 2021. Astar karışımının ilk hali	34
Görsel 47.	Kayahan Dönmez, 2021. Astar karışımının 48 saat dinlendirilmiş hali.	35
Görsel 48.	Kayahan Dönmez, 2021.Astar karışımının dinlendikten sonra sifonlanması	35
Görsel 49.	Kayahan Dönmez, 2021. Kişisel uygulama seramik form 20x 15. 780 C pişen” Mert Ertürk” astar reçetesi, referans alınarak yapılan deneme	36
Görsel 50.	Kayahan Dönmez,2021. Kişisel uygulama 780 C pişen astar denemesi	37
Görsel 51.	Kayahan Dönmez, 2021.Astar uygulaması	38
Görsel 52.	Kayahan Dönmez, 2021. Son astar uygulaması.....	38
Görsel 53.	Kayahan Dönmez 2021, Parlatma sonrası yavaşça kurutulmaya başlanan işler	39
Görsel 54.	Kayahan Dönmez 2021, Fırınlama öncesi uygulanan seramik bölümler	39
Görsel 55.	Kayahan Dönmez, 2021. 780C fırlama sonucu	40
Görsel 56.	Kayahan Dönmez. 2021, Şablon çıkarma işlemi	41
Görsel 57.	Kayahan Dönmez, 2021. Şablonların cam üzerine çizimi	41
Görsel 58.	Kayahan Dönmez, 2021. Elmasla cam kesimi	42
Görsel 59.	Kayahan Dönmez, 2021. Cam kırımı.....	42
Görsel 60.	Kayahan Dönmez, 2021. Zımparalama işlemi	43

Görsel 61.	Kayahan Dönmez, 2021. Zımparalanmış birimler	43
Görsel 62.	Kayahan Dönmez, 2021. Folyolama işlemi	44
Görsel 63.	Kayahan Dönmez, 2021. Folyolama işlemi	44
Görsel 64.	Kayahan Dönmez, 2021. Puntolama öncesi hazırlık	45
Görsel 65.	Kayahan Dönmez, 2021. Puntolama	45
Görsel 66.	Kayahan Dönmez, 2021. Yere paralellik ölçümü ve birimi destekleme.....	46
Görsel 67.	Kayahan Dönmez, 2021. Lehimleme işlemi	46
Görsel 68.	Kayahan Dönmez, 2021. Lehim işlemi tamamlanmış birim.....	47
Görsel 69.	Kayahan Dönmez, 2022. Örnek çalışma şablon lama.....	47
Görsel 70.	Kayahan Dönmez, 2022. Örnek çalışma seramik bölüm folyolanması	48
Görsel 71.	Kayahan Dönmez, 2020. İlk deneme, Örnek çalışma seramik birim ile ilk vitray birimin birleştirilmesi	48
Görsel 72.	Kayahan Dönmez, 2020. Örnek çalışma seramik birim ile ilk vitray birimin birleştirilmesi.....	49
Görsel 73.	Kayahan Dönmez 2021, Tamamlanmış eser, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim. (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).....	49
Görsel 74.	Kayahan Dönmez 2021, Tamamlanmış eser, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).....	50
Görsel 75.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik, Tiffany Vitray,34x56x23, Dönüşüm İnek.....	51
Görsel 76.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik, Tiffany Vitray 34x56x23, Dönüşüm İnek.....	52
Görsel 77.	Kayahan Dönmez 2021,Seramik ve Tiffany Vitray, 34x45x20, Dönüşüm Boğa.....	52
Görsel 78.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, Dönüşüm Boğa.....	53
Görsel 79.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim.....	53
Görsel 80.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim.....	54
Görsel 81.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 61x30x19, Tavuk	55
Görsel 82.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 61x30x19, Tavuk,	55
Görsel 83.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz.....	56
Görsel 84.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz.....	56
Görsel 85.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim	57
Görsel 86.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim	57
Görsel 87.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 75x18x16 Alabalık.....	58
Görsel 88.	Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 75x18x16 Alabalık,.....	59
Görsel 89.	Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Dişi Alabalık.....	59
Görsel 90.	Kayahan Dönmez 2022,Seramik ve Tiffany Vitray,78x18x16, Dişi Alabalık.....	60

Görsel 91. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Japon Balığı.....	60
Görsel 92. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Japon Balığı.....	61

GİRİŞ

Dönüşüm kelime anlamı olarak, “olduğundan başka bir biçime girme, başka bir duruma alma” (TDK) olarak tanımlanmaktadır. Kelimenin eş anlamlısı ise Transformasyon olarak işaret edilmektedir. Transformasyon kelimesinin orijinali Fransızca Transformation kelimesinden dilimize geçmiştir. Trans kelimesi bir durumdan başka bir duruma geçiş anlamı içerir. Formasyon ise, form yani şekil almak anlamına gelmektedir. Kelimeler birleştiğinde ise, bir durumdan başka bir duruma geçerek şekil alma anlamı ortaya çıkmaktadır. Dönüşüm kelimesi, süreci ve durumu işaret etmektedir. Veriler sonucunda dönüşüm kelimesi özünü korumak suretiyle biçim değiştirmek de denilmektedir.

Dönüştürme kavramına insan ve doğa ilişkisi açısından bakacak olursak; yeryüzündeki ilk insan türünden itibaren doğa ile sürekli iç içedir. Bu ilk etkileşim süreci, yaşamını devam ettirme kaygısı ile doğayı incelemesi ve bu incelemeler sonucu yaşamını doğaya göre düzenlemesinden oluşmaktadır. İnsanın gelişim sürecinde doğayla etkileşimine dair iki kritik dönüm noktası mevcuttur. Bu noktalardan birincisi, daha önceleri avcılık ve toplayıcılık yapan insanın MÖ 8. yy. da tarımın keşfi ile üretim sürecine başlamasıdır. Bu süreç insanın doğayı tahrip etme gereği duymadan doğayı kullanarak besinlerini sağlayabildiği süreç olarak görülebilmektedir. Zamanın ilerlemesiyle birlikte insan türünün hızla çoğalması sonucu öne çıkan besin yetersizliği, insanı zekâsı ile araçlar yapmaya itmiştir. Bu araçlarda insanın doğa üzerinde hâkimiyet kurma çabasında büyük rol oynamıştır. İlk olarak temel gereksinimler için yapılan araç gereçlerin gelişmesi ve çeşitlenmesi sonucu insanlık tarihinin bir diğer dönüm noktası olan sanayi devrimleri olmuştur. Sanayi devrimi ile insan zekâsının daha önce görülmeyen bir şekilde kullanması, buna bağlı olarak teknolojiyi üretmesi ve onun kazandırdıkları ile daha önce görülmemiş bir kitlesel üretime geçmesi çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir. (Sulak, 2018, s.118).

Bu bağlamda insanın, doğanın, yeryüzü ve çevresinin bir unsuru olan hayvanların bedenleri üzerinde teknolojinin getirdiği araçlar sayesindeki hâkimiyeti ile hayvanların doğal yaşam süreçlerine aykırı olarak aşırı nüfus artışı sonucu besin kaynaklarının karşılanabilmesi için yaptıkları müdahaleleri sanatsal ve teknik içerikle ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu çalışmada da insanların hayvanları üretim makinalarına dönüştürmesine dikkat çekmek için hayvan bedenleri soyutlama yolu ile esere dönüştürülerek farklı bir algı oluşturulmak istenmektedir.

Sanat, ilk çağlardan itibaren insanoğlunun evriminin ve hayatının bir parçası olmuştur. İnsan, ilk çağlarda ateşin ısıyla kumun camlaşması ve daha dayanıklı hale gelmesiyle camı; toprak ve su karışımının pişirilmesiyle de seramiği keşfetmiştir. Tarihsel süreç incelendiğinde; seramik ve cam, insan hayatının bir parçası olmuş ve zaman içinde insanlığın evrimleşmesiyle birlikte gelişmekte ve gelişmeye devam etmektedir. İlk çağlarda gündelik hayatta ve dini ritüeller de kullanılmak üzere yapılan seramik ve cam formlar, evrimsel sürecin ilerlemesiyle birlikte insanlığın en çok ihtiyaç duyduğu malzemeler olmuştur. Uygulama yöntemlerine göre farklılık gösterse de kullanım açısından benzerlik göstermektedir. Doğadan alınan organik ve inorganik unsurların işlevselleştirilmesi sonucu oluşturulan seramik ve camın yüksek derecelerde pişirilmesi sonucunda daha dayanıklı ve kullanılabilir eşyalar üretmeyi başarmışlardır. İşlenen hammaddeler uygulama yöntemleri bakımından ve içerdikleri mineraller sayesinde farklılıklar göstermektedir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde seramik, seramik yapımına bağlı bir teknik olan Terra Sigillata, cam ve bir cam yapım tekniği olan vitray ve Tiffany Vitray tarihçeleri incelenmektedir. İkinci bölümde, doğa ve sanat ilişkisi ele alınacak günümüze kadarki sanatsal ifade olarak doğa, örnek sanat yorumlamaları incelenmektedir. Üçüncü ve son bölümde ise, yapılan uygulamaların sanatsal, düşünsel ve teknik çıkış noktaları ele alınmaktadır.

1. BÖLÜM: TERRA SİGİLLATA VE TİFFANY VİTRAY

1.1 Terra Sigillata Tanımı Ve Tarihçesi

Terra Sigillata temel olarak, “mühürlü toprak eşya veya mühürlü kaplarda kullanılmaktadır” (Çizer, 2014, s.11). Zamanla Terra Sigillata evrilmiş, astarlı uygulamalar yöntemi haline gelmiştir. Terra Sigillata, içerik itibari ile seramik çamurlarının kendi bünyesini çöktürerek kilin kaliteli pekişen kısmının ayrıştırılmasıyla elde edilen astar türüdür.

Seramik tarihinin ilk ve en önemli unsurlarından olan astar teknikleri, zamanla seramik şekillendirmeyle paralel olarak evrimleşmektedir. Bunun sebeplerinden en önemlisi ise, seramik yüzeylerin geçirgenliğini azaltmak ve estetik açıdan yüzeyi pürüzsüz ve parlak hale getirmektir. İlk çağlardan beri insanoğlu üretmekte ve kullanmakta olduğu seramik formlara önceleri perdahlama gibi yöntemlerle daha sonraları ise, belirli bir kıvama gelmiş killerin balçıklarını kullanarak ilk astarları üretmeye başlamışlardır. Bu kullanılan astarların ilk örneklerini “ Neolitik dönemde Çatalhöyük ve Hacılar MÖ 5500” görülmektedir (Çizer, 2014, s.14). İleriki dönemlerde ise, astarlar seramik ustalarının killeri farklı şekillerde dinlendirmeleri ve diğer aşamalarda süzmeleri ile aynı çamurdan da farklı renkler elde etmelerine imkân tanımıştır. Bunların yanı sıra, kullanılan antik seramik fırınlarında organik yanıcı malzemelerin kullanımı ile indirgenmesi sonucu renklerin değişimleri, siyah tonlu renklerin çıkmasına sebep olmuştur. Farklı astar uygulamaları diğer coğrafyalarda, jeolojik yapı gereği ve kullanılan kil türleri çeşitliliğinden dolayı farklılık göstermektedir. Buna karşın zamanla bulunduğumuz coğrafyada, Ege ve Akdeniz havzasında Arkaik dönemden başlayıp Roma dönemine kadar uzanan kendine özgü renk çeşitliliği, su geçirgenliği, düşük sinterliğini sağlayan parlak pekişmiş astarlar” geliştirilmiştir (Balyemez M.A. s.26). Bu tür astar ve fırın uygulamalarına Terra Sigillata adı zamanla verilmiştir. Günümüzde de hala farklılıklar göstererek tüm coğrafyalarda ve çağdaş sanat uygulamalarında kullanılmaktadır.

1.2 Terra Sigillata Uygulama Yöntemleri

1.2.1 Perdah

Bu aşamaların amacı, tamamlanmış seramik ürünlerin yüzeylerinin astar uygulaması için hazırlanması ve geçirgenlik düzeylerinin azaltılmasıdır. Formel uygulaması biten ürün, öncelikle deri kıvamına yakın bir kıvamda düzeltilmeye başlanarak, metal pürüzsüz taşlar veya poşet yardımıyla aşama aşama minimal baskılanarak perdah işlemi yapılır, yüzeyin parlaması ve çamur gözeneklerinin yüzeyde minimuma inmesi sağlanır.

1.2.2 Astar Hazırlama ve Uygulanması

Pekişmiş astar hazırlama yöntemlerinin Antik dönemlerden günümüze birçok yolu vardır. Bu yollar sırasıyla “killeri çöktürerek astar elde etme, dekantasyon yöntemiyle astar elde etme, levigasyon yöntemiyle astar elde etme ve kilin kimyasal katkılarla açılması ve sonrasında çöktürülmesi” yöntemleridir (Çizer, 2014, s.58,65).

Astar uygulama yöntemleri ise, hazırlanmış astarın uygulama yapılacak yüzeye fırçayla uygulanması, akıtma yöntemiyle uygulanması veya püskürtme yöntemiyle uygulanması olarak sıralanmaktadır. Bu uygulama genellikle perdahlanan ve tam kurumaması gerçekleşmemiş ürünlere tatbik edilmelidir.

1.2.3 Fırınlama

Antik dönemlerden günümüze değin gelişen ve değışen Terra Sigillata, fırlama yöntemleri günümüze değin üründe istenen renk, ton ve parlaklık yönelimlerine göre farklılık göstermektedir. Antik çağlarda genelde odun ve odun kömürlü fırınlar kullanılırken günümüzde ise, gaz yakıtlı ve elektrikli fırınlar kullanılmaktadır. Bu durum ürünler üzerinde farklı etkilere sebep olmaktadır. Örneğın; kırmızı demir oksit içerikli çamurlarda uygulanan odun fırınlarında indirgenerek yapılan pişirimlerde, kırmızı çamur rengi siyah renge doğru dönmetedir. Elektrikli fırınlarda uygulanan pişirimlerde ise, 770 C sıcaklıkta renk turuncu kalırken parlaklık yüksek iken, 800- 850 C sıcaklıkta parlaklık yerini matlığa bırakmaktadır.

1.3 Vitray, Tiffany Vitray Tanımı Ve Tarihçesi

Vitray, temelde küçük düz cam parçalarının metal, alçı ve kurşun gibi birleştirciler yolu ile birbirlerine bağlanarak, bir düzen içinde oluşturulan sanatsal yapı tekniklerine verilen addır. Önceleri pencere örtü sistemi olarak kullanılan zamanla gelişen teknikler ile

dekoratif ürünler, hatta üç boyutlu sanat eserleri üretilebilen sanatsal ve teknik yapı oluşturma yoluna dönüşmektedir.

Tarihsel sürece baktığımızda vitray çalışmalarının ilk örneklerini, “Roma dönemi kazılarında, Pompei ve Heraculanum ’da, 1.yy ait dönemde” görülmektedir(Tuncer, 2001, s. 14). Roma’nın ikiye bölünüp bir çöküş dönemine girmesiyle beraber, Bizans kendi tarzını ortaya çıkarmıştır. Bu tarz, yuvarlak renkli camların veya düz plaka camların alçı, ahşap ve mermer kanallı şebekeler arasına sıkıştırılmış formda oldukları görülmektedir. Özellikle kilise camlarında sıkça varlığını göstermiştir. Bizans tarzı pencere yapımı vitray teknikleri Selçuklu’ya oradan da Osmanlı’ya, alçı arasına cam parçalarının sıkıştırılmasıyla oluşan alçı vitray tekniği olarak geçtiği düşünülmektedir.

“Avrupa’da buluna ilk vitray örnekleri ise, İngiltere’deki manastır ve kiliselerde 7. yüzyıla tarihlenmektedir. Bilinen ilk referans 675 yılında, Benedict Bacon’un ‘Monkweremouth’da inşa ettirdiği ‘St. Peter Manastırı’ pencerelerine vitray yerleştirmesi için getirttiği ustalarla ilgilidir. Hem burada hem de ‘Jarrow’da, 7. yüzyıla tarihlenen yüzlerce renkli cam parçası ve kurşun çubuk bulunmuştur” (Aygül, 2016, s. 5).

Orta Çağ'ın başlamasıyla birlikte vitray sanatı, kiliselerde ve katedrallerde kullanılmaya başlanmıştır. 10. ve 11. yüzyıllarda; özellikle Fransa, Almanya ve İngiltere gibi ülkelerde, kilise cam pencereleri için vitray tekniği kullanılmaya başlanmıştır. İlk vitray pencerelerinde daha basit tasarımlar ve geometrik desenler yer alsa bile zamanla daha karmaşık ve alegorik figürler eklenmeye başlanmıştır.12.yüzyılda Gotik mimari dönemi başladığında, vitray sanatı da büyük bir gelişme kaydetmiştir. Gotik kiliselerde büyük vitray pencereler, zengin renkler ve detaylı figürlerle süslenmiştir. Bu dönemde cam parçaları arasındaki kurşun cıvataların daha ince ve hassas hale getirilmesi, daha karmaşık tasarımların yapılmasını sağlamıştır. Vitray sanatına dair ilk yazılı kaynakları da bu dönemde “12. yy’da, Theophilus adlı bir keşiş tarafından yazılmıştır”(Comeau, 2016, s. 2).

17 ve 18. yüzyıllarda vitray sanatı popülerliğini kaybetmiş ve daha basit cam pencereler tercih edilmiştir. Ancak, 19. yüzyılda vitray sanatı tekrar canlanmaya başlamıştır. Bu dönemde, Art Nouveau akımının etkisiyle, vitray tasarımlarında daha organik ve doğal formlar kullanılmıştır. Art Deco dönemiyle birlikte ise, daha geometrik ve soyut tasarımlar vitray sanatında yer almaya başlamıştır.

Günümüzde, vitray sanatı hala popüler bir sanat alanı olmakla beraber, pek çok mimari yapıda kullanılmaktadır. Ayrıca, modern vitray sanatçıları da geleneksel teknikleri kullanarak yeni ve yaratıcı tasarımlar ortaya koymaktadırlar. Vitray sanatı, geçmişten günümüze kadar süregelen zengin tarihe sahip bir sanat formu olarak mimari, dekoratif

alanlar ve bu alanının dışında plastik sanat ögesi olan heykel, seramik, farklı cam üretim teknikleriyle beraber yapılanarak gelişmeye devam etmektedir.

Tiffany Vitray tekniği isminden de anlaşılacağı üzere, Louis Comfort Tiffany tarafından geliştirilmiştir. “Louis Comfort Tiffany, 1848 yılında” Amerika Birleşik Devletleri'nde doğmuş bir Amerikalı sanatçıdır (Paul, 1987, s. 9). Ünlü bir vitray cam tasarımcısı, iç mimar, ressam olarak bilinmektedir. Tiffany, New York City'de doğmuştur. Babası, ünlü bir mücevher tasarımcısı ve Tiffany & Co. adlı lüks mücevher markasının kurucusu olan Charles Lewis Tiffany'dir. Genç yaşta babasının mücevher dükkânında çalışmaya başlayan Louis Comfort Tiffany, çeşitli sanat okullarında eğitim almıştır. Özellikle Avrupa'yı dolaşarak oradaki sanat ve tasarım akımlarını incelemiş ve bu deneyimler ilerideki kariyerine yön vermiştir. Tiffany, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Amerika'nın Gilded Age döneminde ve Art Nouveau hareketinin yükseldiği dönemde, kendine özgü sanatsal stilleri ve teknikleri kullanarak büyük ün kazanmıştır.

Tiffany cam araştırmalarının ulaşmak istediği etki, camın tonlama ve dokuyu ifade etmesine, camı metal oksitlerle harmanlamaya yönelik ve boyamak zorunda kalmadan derinlik algısını yaratmanın yolunu aramıştır” (Paul, 1988, s.45).

“Louis Comfort Tiffany, 1878 yılında Louis Comfort Tiffany and Associated Artists'i kurarak çeşitli cam yapım teknikleri ile çalışmaya başlamıştır. Sanat camı tasarımlarında yalnızca doğadan değil, aynı zamanda Çin, Japonya ve Orta Doğu'nun sanatından da esinlenen sanatçı, 1880 yılında metal oksit kullanarak elde ettiği Favriale olarak adlandırılan yanardöner camın patentini almıştır. (Ağatekin. Turan, 2019, s.1364).

Favriale tekniği; camı eritip renklendirerek, camın yüzeyine zengin tonlar elde etmeyi sağlamış ve Tiffany' in vitray camlarını benzersiz ve aydınlık bir görünümle donatmıştır (Görsel. 1).

Görsel 1. Louis Comfort Tiffany, Tiffany Furnaces, Four tiles from loggia, Laurelton Hall, ca. 190). Favriale glass, each 4 x 4 x 1/6 in. (10.2 x 10.2 x 1.1 em). The Metropolitan Museum of Art, New York, Gift of Robert Koch, (Alice Cooney Frelinghuysen, Louis Comfort Tiffany and Laurelton Hall An Artist's Country Estate, held at The Metropolitan Museum of Art, New York, November 21, 2006-May 20,2007, s.55)

Bakır folyo tekniği ise, Tiffany vitray adıyla anılsa da tekniği ilk bulan kişi ve patentini de elinde bulunduran kişi “Sanford Bray, 1886 yılında Amerika Boston, Massachusetts de patent uygulamasını onaylatmıştır. Patent başvurusu ise 1885 yılın da yapılmıştır” (Bray, 1886) (Görsel. 2).

(No Model.)

S. BRAY.

JOINING GLASS MOSAICS.

No. 349,424.

Patented Sept. 21, 1886.

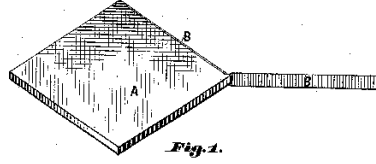

Fig. 1.

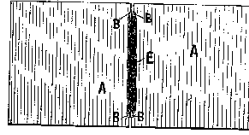

Fig. 2.

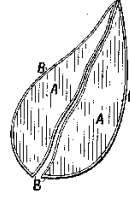

Fig. 3.

Witnesses:

William S. Fordy.
W. R. Marble

Inventor:

Sanford Bray,
by Sylvanus Walker
Attorney

A. PETER, PUBLISHER, WASHINGTON, D. C.

Görsel 2. Sanford Bray, 1886, Joining Glass Mosaics. Patent, Boston, Massachusetts Erişim: 15.06.2023
<https://patents.google.com/patent/US349424A/en>

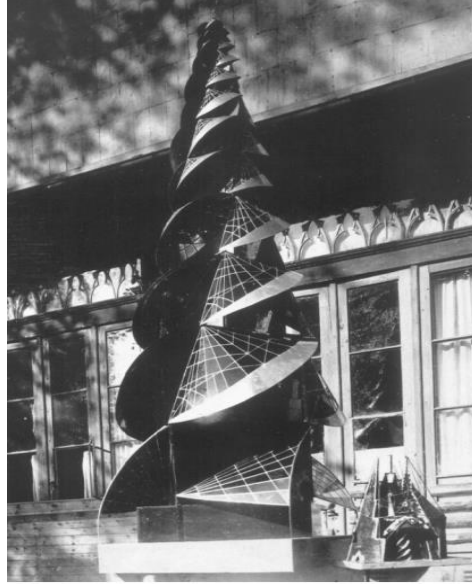
Görsel 3. Opposite: Louis Comfort Tiffany. Tiffany Studios. Water-lily table lamp, 1904 - 15. Leaded Favrile glass and bronze , h. 26½ in. (67.3 cm). Gift of Hugh J. Grant, 1974 (1974.2141 Sa, b),(Alice Cooney Frelinghuysen , "Louis Comfort Tiffany at The Metropolitan Museum of Art" 1998). s.75

Tiffany' in bu patentini, Sanfort Bray'dan satın aldığı düşünülmektedir. Çünkü, Sanfort Bray hakkında çok belge bulunmamaktadır. Tiffany'in kendi stüdyolarında yaptığı vitray pencere uygulamaları ve lambalarda bakır folyo tekniğini formda üç boyut oluşturacak şekilde uygulamalar yaptığı ve tekniğin gelişimini sağladığı bilinmektedir. (Görsel. 3).

Tasarım yönünden ise, Tiffany tam bir Art Nouveau temsilcisidir. Çünkü eserlerindeki doğal formlar, bitkisel desenler ve motiflerle bezelidir. Tiffany' in vitray camları, zengin renkleri, karmaşık desenleri ve organik formlarıyla ünlüdür ve bugün hâlâ sanat dünyasında değerli eserler olarak kabul edilmektedir.

İlerleyen dönemlerde vitray sanatı dekoratif ve mimari öğe algısından çıkarılmış ve kendi başına bir sanat formu ve nesnesi olarak da ele alınmaya başlanmıştır. Buna en güzel örnek, Bauhause Okulu Vitray Atölyesi'nde, Johannes Itten tarafından yapılan deneysel çalışmadır.(Görsel. 4,5) Bauhause Vitray Atölyesi'ne dair;

“1920 yılında cam boyama atölyesi Johannes Itten tarafından geliştirilmiş ve Paul Klee 1922' den sonra biçim ustası olarak bu atölyede dersler verilmiştir. 1920'de öğrenci olarak girdiği atölyede 1922'de ders vermeye başlayan ise Josef Abers olmuş ve kendisi Sommerfeld Mülkü ve Otte Mülkü için bu atölyenin en güzel tasarımlarını hazırlamıştır. 1924'de, ödeneklerin azlığı nedeniyle bu atölye sahne atölyesi ve heykel atölyesi içerisindeki deneysel çalışmalar haline dönüşmüş, Desau binasına taşınmış ve açılmıştır”(Gürçüm. Kartal, 2017, s. 1791).

Görsel 4. Johannes Itten, The Fire Tower in front of Itten's atelier, Weimar, 1920.(Marchetti, E. , Costa, L.R. The Fire Tower. Nexus Netw J, 38-53 (2002).
<https://link.springer.com/article/10.1007/s00004-002-0014-4>

Görsel 5. Johannes Itten, Tower of Fire, 1920, (Michael Siebenbrodt tarafından yeniden yapım, 1996).(Banu Hatice Gürcüm, Semiha Kartal, 2017,Bauhause İle Tasarıma Dönüşen Zanaat, s.1791)

2. BÖLÜM: SANATSAL İFADE OLARAK DOĞA

2.1 Doğa ve Doğa'nın Tanımı

Doğa, dünya üzerinde bulunan canlı organizmaların, ekosistemlerin, fiziksel bileşenlerin ve süreçlerin tümünü kapsayan bir kavramdır. Gezegenimizdeki canlıların, bitkilerin, hayvanların, mikroorganizmaların ve insanların yaşadığı ortamı ifade etmektedir. Doğal dünya, yeryüzündeki tüm ekosistemleri ve bunların içindeki canlıları, bitkileri, hayvanları, toprakları, suları, havayı, iklimi, jeolojik oluşumları, doğal kaynakları ve diğer doğal unsurları içermektedir. Doğanın tanımı oldukça geniştir ve çok çeşitli bileşenleri içermektedir.

Ekosistemler, canlı organizmaların ve fiziksel çevrenin bir arada bulunduğu ve birbiriyle etkileşim halinde olduğu karmaşık sistemlerdir. Ekosistemler, ormanlar, göller, nehirler, denizler, çayırlar, çöller ve daha birçok farklı habitatı içermektedir. Ekosistemlerdeki canlılar, besin zincirleri ve ekolojik ilişkiler aracılığıyla birbirleriyle etkileşim kurar ve ekosistem hizmetleri denilen doğal süreçleri sağlamaktadır. Bunlar toprak verimliliği, su döngüsü, hava temizliği, biyolojik çeşitlilik, iklim düzenlemesi ve daha birçok ekosistem hizmetini içermektedir. Fiziksel bileşenleri de doğanın bir parçasıdır. Hava, su, toprak, iklim, dağlar, ovalar, kayalar, mineraller ve diğer doğal kaynaklar, doğanın fiziksel unsurlarıdır. Hava, iklim ve hava olayları da doğanın bir parçasıdır. Güneş enerjisi, rüzgârlar, yağışlar, sıcaklık, nem ve diğer hava koşulları, doğanın dinamik ve karmaşık bir fiziksel bileşenini oluşturmaktadır. Doğal kaynaklar da doğanın önemli bir bileşenidir. Orman ürünleri, su kaynakları, madenler, enerji kaynakları, tarım ürünleri ve diğer doğal kaynaklar, insanların yaşamlarını ve ekonomik faaliyetlerini sürdürüebilmeleri için vazgeçilmezdir. Ancak, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması ve yönetilmesi önemlidir. Çünkü, doğal kaynakların aşırı kullanımı, çevresel tahribat, biyolojik çeşitlilik kaybı, iklim değişikliği ve diğer olumsuz etkilemektedir.

Doğanın tanımı ise farklı bağlamlara ve farklı anlamlara gelebilmektedir. Birçok durumda doğal insan müdahalesi olmadan gerçekleşen doğal süreçlere veya olaylara atıfta bulunmaktadır. Örneğin; doğal afetler, doğal kaynaklar, doğal habitatlar gibi terimler bu anlamda kullanılmaktadır. Doğal afetler, doğanın kendi süreçleri sonucu ortaya çıkan olaylardır ve insanların doğrudan kontrol edemediği olağanüstü doğa olaylarıdır. Doğal kaynaklar, doğanın kendi süreçleriyle ortaya çıkan kaynaklardır ve insanlar tarafından kullanılan madenler, su kaynakları, ormanlar gibi doğal varlıkları ifade etmektedir. Doğal

habitatlar, doğal bitki ve hayvan türlerinin doğal yaşam alanları olmakla beraber, insanların müdahale etmediği, doğal olarak oluşan ekosistemlerdir.

Doğal ayrıca, insan etkisinden uzak, doğal düzen ve dengeye ait olan anlamını da taşımaktadır. Örneğin, doğal denge, ekosistemlerde türler arasındaki doğal ilişkilerin, av ve avcı dengesinin korunması anlamına gelmektedir. Doğal düzen, doğada var olan kendi kendini düzenleyen süreçleri ifade eder ve insan müdahalesi olmadan kendi doğal akışında olan olayları temsil etmektedir. Doğal olarak oluşan olaylar veya süreçler, insanların müdahale etmediği ve doğanın kendi içinde dengede olduğu durumları ifade etmektedir.

2.2 Sanatsal İfade Olarak Doğa

Doğa, insanoğlunun varoluşundan beri onun hayatının bir parçası olmuştur. İnsanlar doğayı keşfetmiş, ondan esinlenmiş ve doğayla etkileşim kurmuşlardır. Doğa, sadece fiziksel varlıkların toplamı değil, aynı zamanda evrenin karmaşıklığını, güzelliklerini ve gizemini içeren bir şölen olarak da düşünülmektedir. Sanat da insanların doğayı yorumladığı, doğadan esinlenerek eserler yarattığı bir alan olarak kendini göstermektedir. İnsanın ilk kendini bilmeye ve anlamaya başladığı dönemlerden beri sanat doğanın taklidi bir unsur olarak karşımıza çıkarken daha sonraları insan özünden kaynaklanan dönüştürme, farklılaştırma ve doğaya kendinden hayal gücünden özümseyerek katkılar sunan sanat eserleri üretmeye başlamıştır. Buna en iyi örnekler; süslemeci bir yaklaşımla Antik Yunan sütun başlıklarında görülen Akant yaprağı, üsluplardaki doğa unsuru olan çiçek dal yaprak motiflerinin stilize edilmesidir (Görsel. 6).

Görsel 6. Korint sütun başlığı, Erişim:01.01.2020
<https://okuryazarim.com/>

Daha sonraki dönemlerde ise, doğaya bakış acısı taklitçilik ve idealize etme formatında devam ederken, Ekspresyonizm ve Empresyonizm gibi akımlarla doğa algılanan ve algı üstüne çıkan farklı bir boyuta yükselmiştir (Görsel.7).

Görsel 7. Vincent Van Goh, Yıldızlı Gece.1889.74cm x92cm.
Erişim.01.01.2020
<https://artsandculture.google.com/asset/the-starry-night-vincent-van-gogh/bgEuwDxe193-Pg?hl=tr>

Aynı dönemlerde ise sanat, sanayileşme ve seri üretimin etkisine girmiş ve bu etki ile el sanatları ve doğa betimlemeciliğini ön plana çıkaran Art Nouveau sanat akımı ortaya çıkmıştır. Art Nouveau sanat akımı, ne kadar da süslemeci bir akımmış gibi gözükse de, sanatçıların farklı yorumlamalarıyla aynı zamanda biçimsel olarak organik yapılandırmacı bir yaklaşım olarak da ele alınmaktadır. Buna en iyi örneklerden biri; Aguste Roden'in "Les Bourgeois de Calais" adlı eseridir. Bu eserde insan yapıları aynı organik bir unsur olan ağaç hissi uyandıracak şekilde yapılandırılmıştır (Görsel. 8).

Görsel 8. Aguste Roden. Les Bourgeois de Calais.1889. 201.6 cm × 205.4 cm × 195.9cm
Erişim.01.01.2020
<http://birgunbiryerde.blogspot.com/2014/06/rodin-calais-burjuvalar.html>

İlerleyen dönemlerde ise, doğa ve sanat arasındaki yapı doğa çıkışlı ama baskın bir şekilde renk biçim ve yorumda insan hayal gücüne dayanan yapılara evrimleşmiştir (Görsel. 9).

Görsel 9. Marcel Duchamp, Merdivenden İnen Çıplak, 1912. 1,47 m x 90 cm
Erişim.01.01.2020
<https://bayaiyi.com/marcel-duchampnin-nude-descending-a-staircase-no-2-resmi/>

Duchamp'ın bu eserinde, hissedilir bir insan formu olup geometrik biçimlerle insanın eylem- selliği yorumlanmaktadır. Bu da doğal bir organizma olan insanın farklı bir yapıyla sanatta yansımasıdır.

Devam eden süreçler içinde sanatsal ifade olarak doğa, malzeme ve klasik yorumlanış biçimlerinin dışında; çevresel ekolojik ve doğal faktörlerin tahribata uğraması nedeniyle ve bu faktörlere dikkat çekmek amacıyla birçok farklı sanatsal uygulamaya dayanan, yorumlar ve ifade biçimleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu uygulama ve anlatımların doğa ve doğanın dönüştürülme sürecinde dikkat çekici olarak karşımıza çıkan akım, “Land Art” yani arazi sanatıdır. Bu yorumlama ve ifade biçimi “1960’larda, Amerika’da,1970’lerin sonunda da Avrupa’ da yayılmaya başlamıştır. Land Art, 20 yy’da yaşanan endüstriyel yıkıma karşı doğaya dair bir bilinç oluşturmaya çalışan sanat yorumlama türüdür” (Tandoğan. Erdies, 2018, s. 1360). Land Art’ ta malzeme doğanın kendisinden olabileceği gibi ona karşı endüstriyel unsurlarda kullanılabilir. Genellikle yorumlamalarda peyzaj ve mimari düzenleme türünde bir yaklaşım sergilenmektedir. Bu akımın en dikkat çekici sanatçıları olan Andy Goldsworthy eserlerini doğanın kendi parçalarından geçici düzenlemelerle yorumlamaktadır. Bu yorumlamada şiirsellik ve doğanın doğal dönüşüm döngüsüne saygı duruşu niteliğindedir (Görsel. 10).

Görsel 10. Andy Goldsworthy,1985, Balanced İçe Column. Erişim.18.06.2023
[Andy Goldsworthy Digital Catalogue: 1985_023 \(gla.ac.uk\)](http://AndyGoldsworthyDigitalCatalogue:1985_023(gla.ac.uk))

Günümüzde insan eliyle doğanın tahrip edilerek ekolojik bir yıkım eleştirisi getiren ekolojik sanat akımları farklı pratiklerle doğa konusunu ele almaktadır. Bu kapsamda üretim yapan sanatçılardan biride Vaughn Bell’ dir (Görsel. 11).

Görsel 11. Vaughn Bell. “Village Green”(Yeşil Köy), 2008, Yerleştirme.
Erişim:01.01.2021
<https://contemporaryearthart.wordpress.com/2013/05/23/vaughn-bell>

Vaughn Bell bu eserinde;

“Amerikalı sanatçı Vaughn Bell, kişiye özel ekoloji icatları insanların, kafalarının üstünde taşıyabilecekleri bitkilerle dolu küçük odacıklar ve kendi evlerinin konforunda, sahiplerinin başlarını içine sokabileceği, tavandan sarkan biraz daha büyük alanlardan oluşan bir ya da iki kişilik ev biyosferleriyle izleyiciye farklı bir bakış sunar. Biyosferleri izleyicinin deneyimine sunan Avustralyalı sanatçı Lauren Berkowitz gibi izleyicinin biyosferleri sahiplenmesine olanak tanıyan Vaughn Bell, 2003 yılında yapmaya başladığı ve “The Portable Environments” (Portatif Çevreler) adını verdiği bir seri çalışmasında; alışveriş arabalarıyla taşınabilen bahçeler, ormanlar ve seraları sergi mekânında izleyici ile buluşturur. Bu seri, sanatçının aynı zamanda kenti seyahati sırasında gerçekleştirdiği performansın da bir parçasıdır”(Saygı, 2016, s. 9,10).

Sanatçının oluşturduğu biyosfer yarattığı ile temelde insanın doğayı tahrip edişi ile yayılan endüstriyel kentleşme içindeki sahte doğa parklarının yansıması ve eleştirisini de yapmaktadır.

Günümüzde doğa unsuru olan insan kavramının içsel dönüşümünü ele alan sanatçılardan William Cobbing, seramik malzeme ile performans sanatını kullanarak video ve canlı performanslar olarak sanatı ele almaktadır.(Görsel. 12)

Bu ele alışı;

“Heykelsi bir duyarlılıktan yola çıkan William Cobbing' in sanat pratiği video, fotoğraf ve enstalasyon da dahil olmak üzere çok çeşitli medyaları kapsar. Performatif karşılaşmalar, kil gibi malzemelerle tasarlanır ve burada kahramanlar, biçimsiz yüzeyleri manipüle etmenin tekrarlayan ve saçma bir döngüsüne girerler. İşler, entropi kavramlarına atıfta bulunarak, dünyevi malzemenin geri döndürülemez bir şekilde dağıldığının altını çizerek, vücut ve manzara arasındaki sınırların kesin bir şekilde bulanıklaşmasına neden olurken, sonuç olasılığını askıya alıyor” (Whitechapel Gallery, 2023).

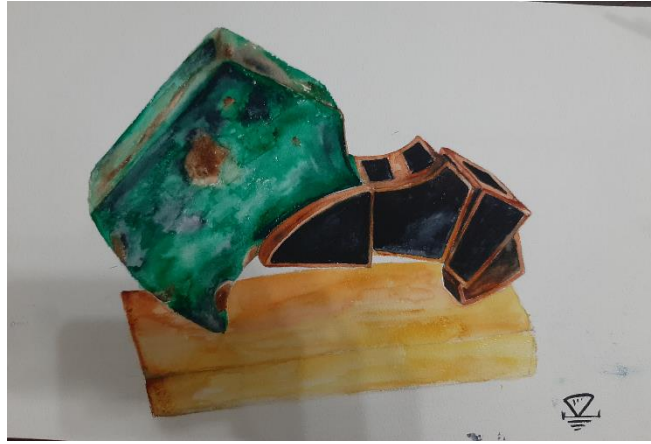

Görsel 12. William Cobbing, 2020,Cobbing's Curious Clay: a Golem of Absurd Reality, Performance,
Erişim:18.06.2023
<https://thecuratormag.com/william-cobbing/>

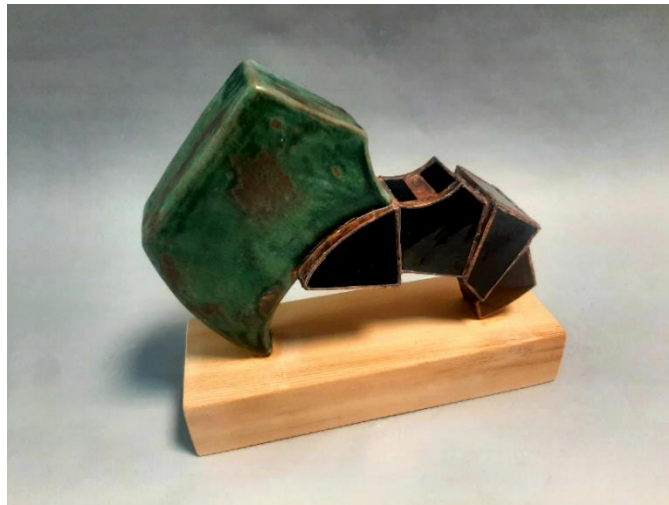
3. BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR VE SANATSAL YÖNELİMLER

3.1 Uygulamaların Teknik Çıkış Noktası

Uygulamalarda seramik ve Tiffany vitray bileşiminin üç boyutlu formlarda uygulanabilmesinin imkânı ile ilgili çalışmalar, yüksek lisans, seramikte karışık malzeme dersindeki araştırma ve tasarım süreçleri ile ortaya çıkmıştır. Temelde seramik ve Tiffany Vitrayın kendi teknik yöntemleri dışına çıkmadan üç boyutlu formlarda birleşiminin uygulanabilirliği üzerinde çalışmalar yapılmış ve olumlu sonuçlara ulaşılmıştır (Görsel:13, 14).

Görsel 13. Kayahan Dönmez,2021, Dönüşüm İnek Suluboya ile Renklendirilmiş Çizim 35x50 Seramik ve Karışık Malzeme Dersi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Görsel 14. Kayahan Dönmez 2021 Dönüşüm İnek,13x20 Seramik ve Tiffany Vitray (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

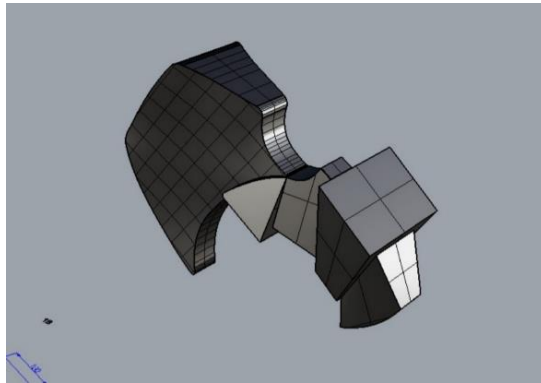
3.2 Uygulamaların Tasarım ve Yapım Aşamaları

3.2.1 Tasarım Aşamaları

Tasarımlar; doğa unsuru olan 3 tür hayvanın duruş pozisyonları üzerinden geometrik ölçütlerle soyutlama yaparak oluşturulmuştur. Bu oluşturma izleyicinin zihninde hayvana eserde ilk baktığında anlamayacak ama kütleli olarak o hayvanı formel olarak hissedecek anlatıyla forma aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca formlarda doğa ve organik seramik ile endüstriyel ve insanın eliyle olan farklılaştırma dönüştürme vitray ile yorumlanmıştır (Görsel. 16, 15).

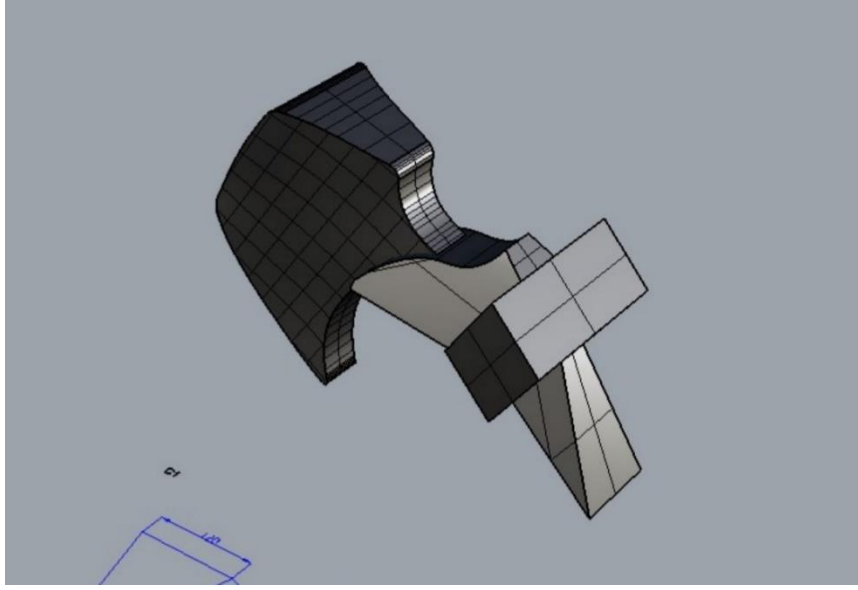

Görsel 15. Ceyhan Özbeyaz, Selçuk Özbostancı,2020 İneklerde Beden Dili ve Sürü Yönetimi (Erişim:11.05.2021)
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1469052>

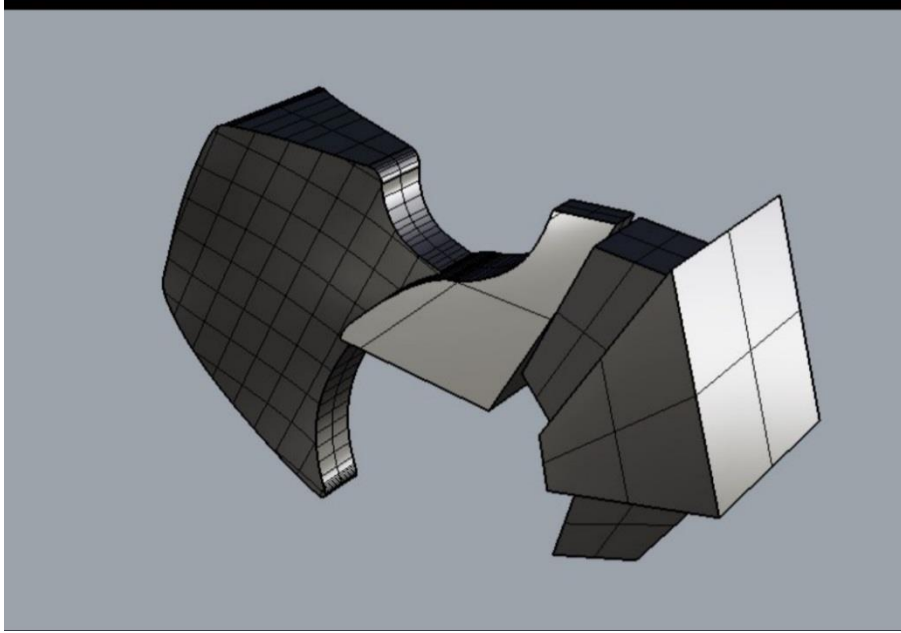

Görsel 16. Kayahan Dönmez 2021, 34x56x23, Dönüşüm İnek, Rayna 3d Modelleme (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Tasarımların ölçülendirmelerinde eksiksiz uygulama yapılabilmesi ve doğru birleşim sağlanması için Rayna programıyla bilgisayarda üç boyutlu çizimlerinin yapılması tercih edilmiştir (Görsel. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26).

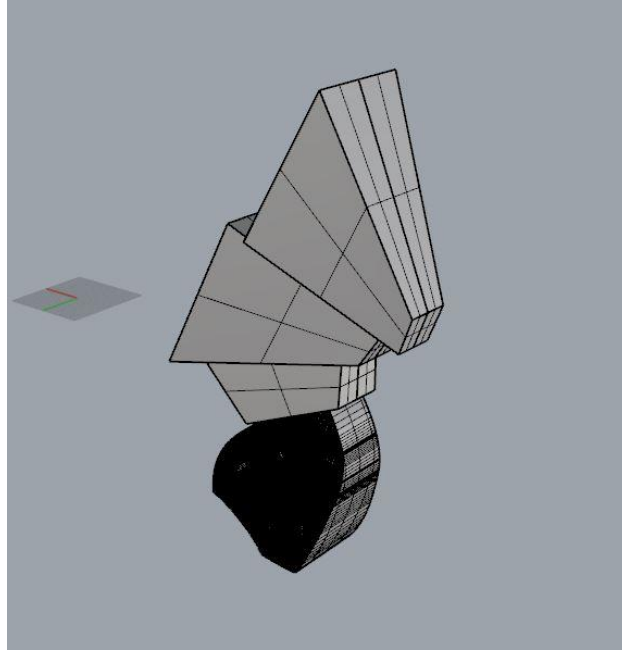
Görsel 17. Kayahan Dönmez 2021, 34x45x20, Dönüşüm Boğa. Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

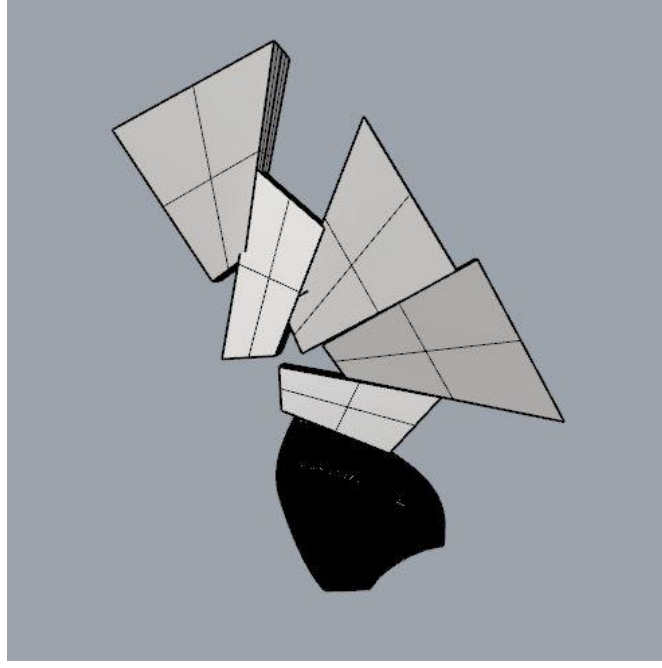
Görsel 18. Kayahan Dönmez 2021, 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim. Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

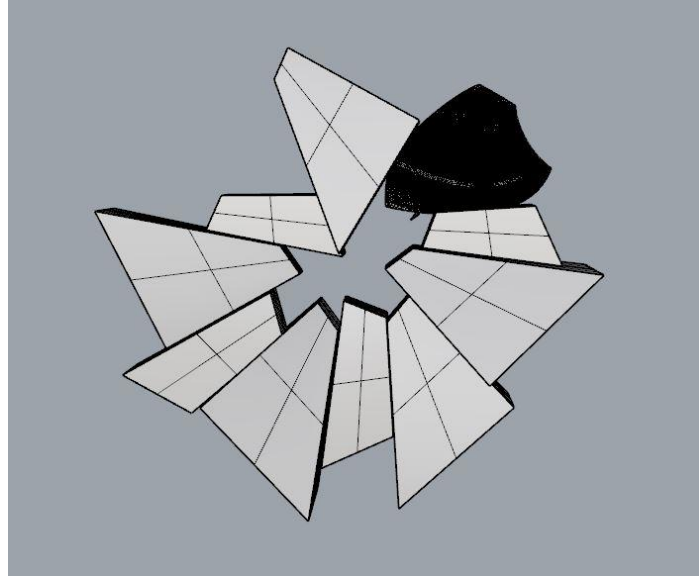
Görsel 19. Dilara Bağcı 2023, Erişim:15.04.2023
<https://onedio.com/haber/ruyada-tavuk-gormek-hayatin-sizin-icin-hazirladigi-gelecek-yuzunuzu-guldurecek-mi-1140966>

Görsel 20. Kayahan Dönmez, 2021, 61x30x19, Tavuk, Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

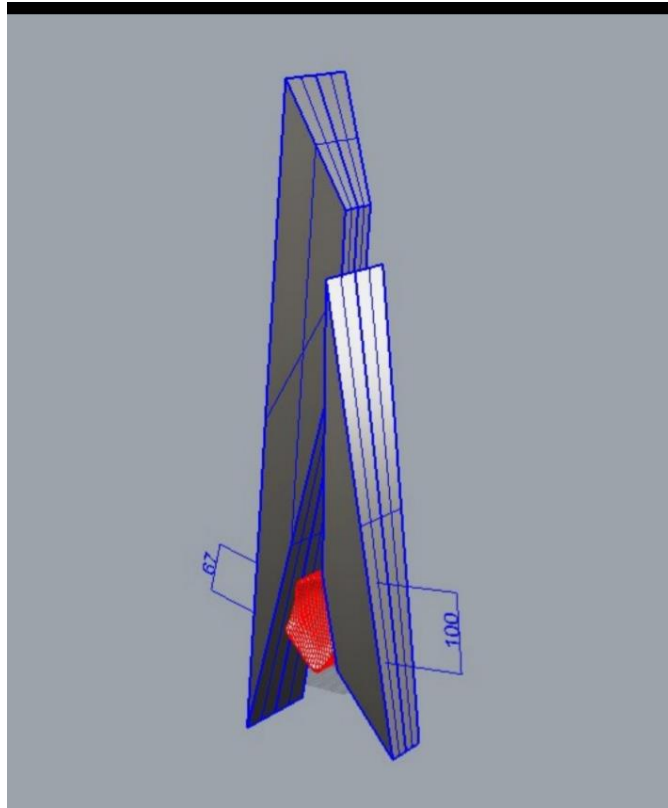
Görsel 21. Kayahan Dönmez, 2021, 61x30x19,Horoz, Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

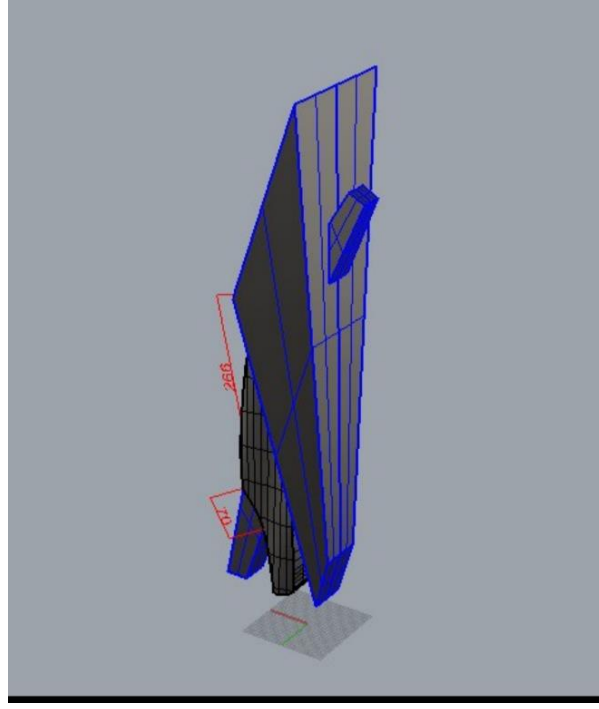
Görsel 22. Kayahan Dönmez 2021, 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

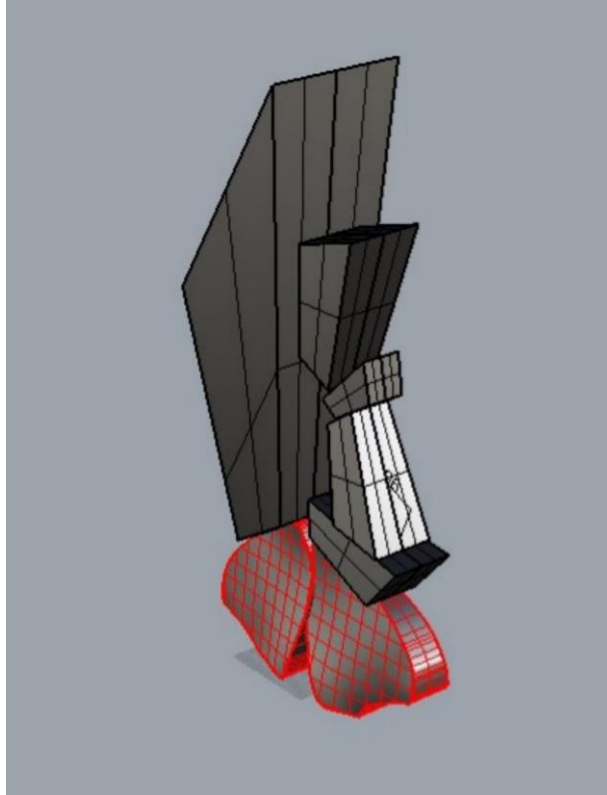
Görsel 23. Evcil Hayvan Market, 2022, (Erişim:15.12.2022)
<https://www.evcilhayvan.market/balıklara-fazla-yem-vermek/>

Görsel 24. Kayahan Dönmez, 2021,75x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Görsel 25. Kayahan Dönmez, 2021,78x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Görsel 26. Kayahan Dönmez, 2021,78x18x16 Balık, Rayna 3d Modelleme
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

3.2.2 Seramik Bölümlerin Yapım Aşamaları

Seramik bünyelerin yapım aşamalarının tasarımı doğayı ve doğa unsurlarını temsil etmesi bakımından, toprak renklerini yansıtan Terra Sigillata uygulaması ve bu uygulama içinde ülkemizde Sevim Çizer, Zehra Çobanlı, Metin Ertürk gibi sanatçı ve akademisyenlerin çalışmaları üzerinde denemeler yapıp başarılı sonuçlar aldığı Menemen Bölgesi Kırmızı Kili kullanılmıştır.

Seramik bölümler için yapılan çalışmada da seramik kendi içinde formun kütleli oranda yarısını oluşturacağından, ağırlığı kontrollü bir şekilde forma dağılımı kolaylaştırmak için seramik plaka şekillendirme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin aşamaları ve yöntem sırası ilk aşamadan son aşamaya kadar şu şekilde ifade edilebilir.

Plaka tekniğinde plakanın hazırlanışı, eldeki imkânlar dâhilinde çamur açma makinası veya bir oklava yardımıyla istenen kalınlık seviyesine göre geniş düz bir yüzeyde, bütün plaka şeklinde açılmasıdır. Uygulamadaki farklı boyutlarda seramik bölümler için 0,6cm 0,5 cm 0,8 cm gibi plaka kalınlık ölçüleri kullanılmıştır (Görsel. 27).

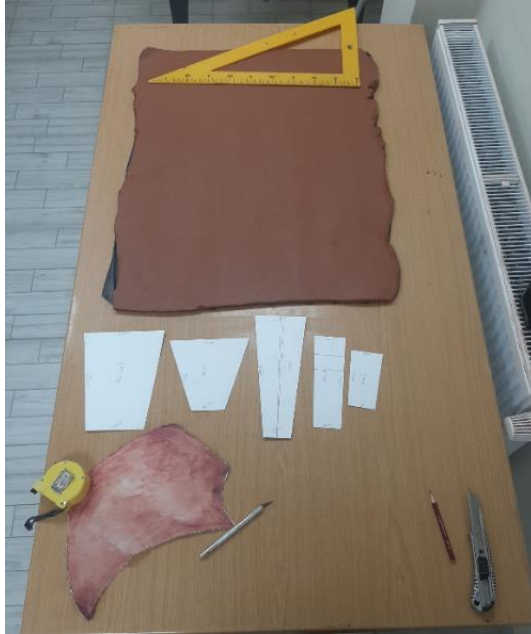
Görsel 27. Kayahan Dönmez, 2021 Seramik plaka hazırlama
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Plaka açılırken dikkat edilecek hususların en başında kırmızı kilde tam anlamıyla hava kalmaması gerekmektedir. Bu hava kabarcıkları fırınlama esnasında patlama ve deformasyonlara sebep olmaktadır. Bu sebeple, açılan plakanın yüzeyi tekrar kontrollü bir şekilde düzeltilebilir (Görsel 28).

Görsel 28. Kayahan Dönmez, 2021, Kırmızı kil hazırlanmış plaka
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

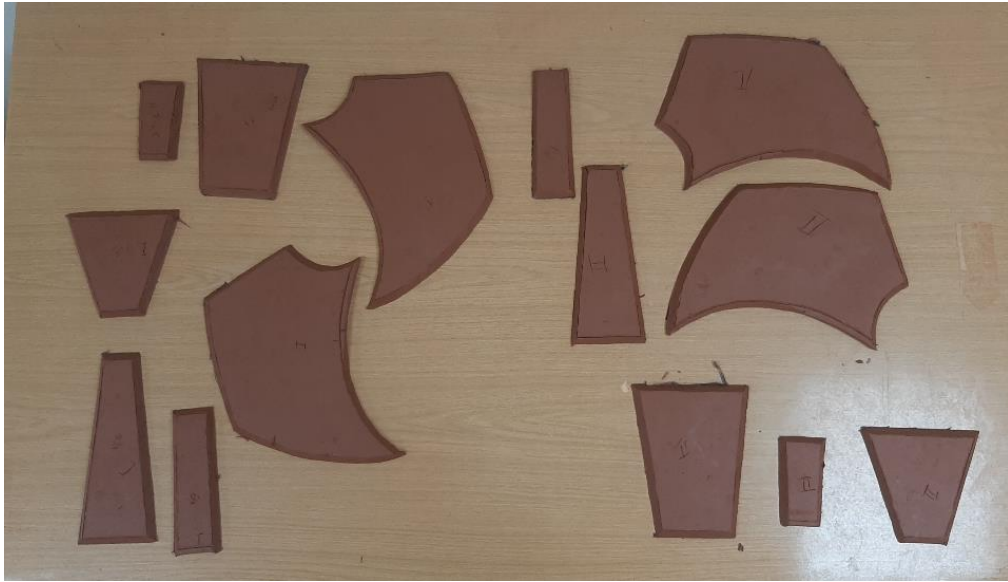
Plakalardan form şekillendirme aşamasında ise, seramikte karışık malzeme dersinde uygulaması yapılan işin, seramik bölümünün ölçüleri büyütülerek hazırlanmış şablonları plakaya çizilmekte ve plakadan parçalar halinde form modülleri çıkartılmaktadır (Görsel. 29, 30, 31).

Görsel 29. Kayahan Dönmez, 2021, Kırmızı kil hazırlanmış plaka
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 30. Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin çizimi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 31. Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin kesim işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

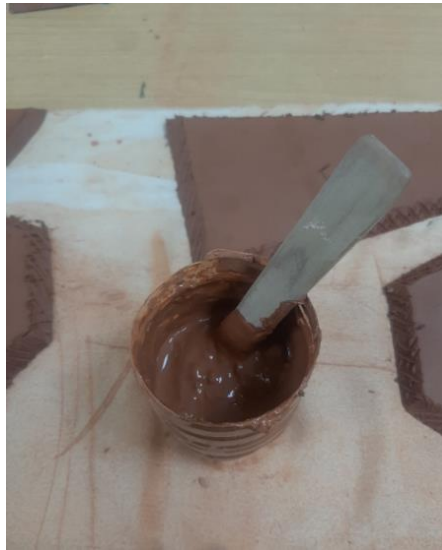
Daha sonrasında ise, modüllerin birleştirilmesi işlemine başlanmaktadır. Bu birleştirme için plakaların kenar uzunluklarından 45 derecelik açı ile boyuna kesme işlemi yapılmaktadır. Bu işlem için yapılacak kesim plakaların kalınlıkları ölçüsünde, boyuna

ölçülerle yapılmalıdır. Bu açılı kesimin amacı, form oluşturulurken birleşen köşelerin daha dayanıklı olması ve plakaların üst üste bindiğinde oluşacak ölçü farkları gibi sorunların ortadan kalkmasını sağlamaktadır (Görsel. 32).

Görsel 32. Kayahan Dönmez, 2021, hazırlanan modüllerin açılı çizim işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Sonraki aşamada hazırlanan plakalar, kullanılan kilin kendi bünyesinden hazırlanan balçık köşelere oturtularak, ek fitil ruloları ile birleştirme uygulaması yapılır ve bu uygulama sırasında iki modül birbiriyle birleştirilmeden önce açılı kesilen kenarlar birleşim alanının mukavemetini artırmak için çentikler açılmalıdır(Görsel. 33, 34).

Görsel 33. Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan balçık (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 34. Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin çentiklenmesi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Modüllerin birleşim aşamasında ise, geniş yüzeyin masada kalması tercih edilmiş, birleşim sırasında, birleşim noktalarına plakalar yapıştırılıp bir müddet balçığın iki yüzeyinin tutulumunu gerçekleştirmesinden sonra birleşim noktasında ince bir kanal açılmış ve önceden hazırlanan fitil açılan kanala balçık vasıtası ile tekrar yerleştirilerek güçlendirilmiştir (Görsel. 35,36).

Görsel 35. Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin balçıklı birleşimi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 36. Kayahan Dönmez, 2021. Hazırlanan modüllerin balçıklı birleşimi
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Formun bu yöntemler ile devam ettirilerek bileştirilmesinden sonra diğer geniş yüzeylerin birleşimi için, formun tamamlanmasında kullanılacak kilin nemlilik derecesine göre boş olan bölgelere destek konulmalıdır (Görsel. 37, 38).

Görsel 37. Kayahan Dönmez, 2021. Birleşim için iç destek.
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 38. Kayahan Dönmez. 2021, Formun ayaklandırılması
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Devam eden süreçte form, tamamlamak için kaldırılıp farklı açılarda tutularak mukavemeti var ise işlemlere devam edilerek tamamlanmaktadır. Tamamlanan form, Terra Sigilata uygulaması için düzeltilip perdahlanır ve parlatma işlemi yapılır (Görsel. 39, 40).

Görsel 39. Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş form
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 40. Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş formun yüzey düzeltilmesi
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

İstenen ölçüde düzeltilen form, Terra Sigillata astar uygulaması için perdahlanır ve parlatılır. Bu perdah ve parlatma işlemi çok dikkatli yapılmalıdır. Sırasıyla ahşap metal ve ince poşet kullanılarak yapılabilmektedir. Bu çalışmadaki ürünler ortalama 6 saat perdahlayarak ve parlatılarak hazırlanmaktadır. Perdahlamanın ve parlatmanın bir sınırı yoktur. İstenilen parlaklığa ulaşıldığında işlem bitirilmektedir. Perdahlama işlemi formun kili deri sertliğinin bir tık üstü bir sertlikte daha verimli yapılmaktadır. Formlar astar uygulamasına kadar olan süreçte değil, nem derecesi dengeli bir ortamda kurutulmalıdır (Görsel. 41, 42).

Görsel 41. Kayahan Dönmez, 2021. Bütünleştirme işlemi bitirilmiş formun perdahlama işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 42. Kayahan Dönmez, 2021. Perdah aşaması bitmiş form (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Terra Sigillata astarı hazırlamasındaki uygulama yöntemi olarak sodyum karbonat, sodyum silikat elektrolitler ile çözünme ve çöktürme yoluyla dinlendirilerek hazırlama yöntemi tercih edilmiştir. Bu uygulama sırası ve uygulama yapılacak malzemeler şu şekildedir. Kuru kil, sodyum silika, saf su (Görsel. 43).

Görsel 43. Kayahan Dönmez, 2021. Astar yapımında kullanılacak malzemeler. (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Astar hazırlanırken ilk aşama olarak, kilin tam kuruluk sağlanması ve ince bir elek ten geçirilerek toz haline dönüştürülmesi gerekmektedir. Çamur birleşim esnasında kütleli ve topak şeklinde kalacak olursa, tam çözünme olmayacağı için, kaliteli kısım da dibe çökebileceğinden tam çözünme sağlanamaz (Görsel. 44, 45).

Görsel 44. Kayahan Dönmez, 2021. Kuru kilin kırılması. (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 45. Kayahan Dönmez, 2021. Kırılmış kilin elenmesi
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Astar hazırlanırken bütün bileşenler bir araya getirilip karıştırıldıktan sonra 30 veya 72 saate kadar yeri değiştirilmeden dinlenmeye bırakılmalıdır. Bu dinlenme sonun da ince bir çizgiyle dibe çöken ağır malzeme ve üzerinde kalan kaymak astar gözle görülür biçimde ayrılmaktadır (Görsel. 46, 47).

Görsel 46. Kayahan Dönmez, 2021. Astar karışımının ilk hali
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 47. Kayahan Dönmez, 2021. Astar karışımının 48 saat dinlendirilmiş hali.
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Oluşan astar bölümünün nakledilmesi ise, sifonlama yöntemiyle yapılabilmektedir. Bu yöntemde kullanılacak astarla, atık kısmın biraz üzerinden, astarın kaliteli kısmı başka temiz bir kaba aktarılmaktadır (Görsel. 48).

Görsel 48.Kayahan Dönmez, 2021.Astar karışımının dinlendikten sonra sifonlanması
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Sifonlama işleminde çok dikkatli olunmalıdır. Kullanılan hortumun ucu atık kısma denk gelir, atık kısım temiz kaba akmaya başlarsa, bu durum renk değişmesi ve astarın çok yoğun, akışının yavaş olmasından anlaşılmaktadır. Çünkü temiz astarlı kısım çok ince ve turuncu renkli oluşuyla anlaşılmaktadır. Böyle bir durum olursa, karışım eski kaba nakledilip karıştırılıp tekrar dinlendirilmelidir.

Astar reçeteleri ise, Metin Ertürk'ün "Terra Sigillata ile Çağdaş Seramik Uygulamalar" yüksek lisans tezindeki reçeteler referans alınarak hazırlanmıştır. Bu reçeteler şu şekildedir:

"Reçete 3

3000 ml Saf su

1,5 kg Kuru kil

6.5 ml Sodyum silicat" (Ertürk, 2019 s.22)

Kişisel astar çalışmalarında Metin ERTÜRK'ün reçetesiyle yapılan astar uygulaması çok başarılı parlak bir yüzey yaratmaktadır (Görsel. 49). Ertürk'ün uyguladığı astar çok ince bir astardır. Bu reçeteden yola çıkılarak alınmak istenen etki, yer yer parlak ve mata yakın bir etkidir. Bunun sebebi, işlerde uygulanacak camın yaratacağı parlak etkinin dengelenmek istenmesidir. Bu etki fırınlama ile de yaratılabilir ancak bu tür astarlarda 800C olduğunda, Menemen Kilinde kireçtaşı noktaları açığa çıkmaktadır.

Görsel 49.Kayahan Dönmez, 2021. Kişisel uygulama seramik form 20x 15. 780 C pişen" Mert Ertürk" astar reçetesi, referans alınarak yapılan deneme (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Bu sebeple kişisel oluşturulan reçetenin bir nebze daha kalın bir astar elde edilmesi amaçlanmıştır. Ertürk'ün reçetesindeki silika oranı sabit tutulmuş, çamur oranı yükseltilmiş, saf su oranı azaltılmıştır.

Kişisel Reçete:

Reçete

2750 ml Saf su

2 kg Kuru kil

6.5 ml Sodyum silicat

Bu reçete ile daha yoğun bir astar oluşturulmuş ve 780C'de yer yer parlak bir astar etkisi elde edilmiştir (Görsel. 50).

Görsel 50.Kayahan Dönmez,2021. Kişisel uygulama 780 C pişen astar denemesi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Kişisel reçetenin olumlu sonuç vermesinden sonra, aynı reçeteyle astar uygulamaları üretilecek eserlerin astarlanma işlemlerine geçilmiştir. İşlerin astarlama yöntemi dökme yöntemi olarak belirlenmiş, her bir işin seramik bölümlerine ikişer kez 30 dk. ara ile astar uygulanmıştır (Görsel. 51, 52).

Görsel 51. Kayahan Dönmez, 2021. Astar uygulaması (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 52. Kayahan Dönmez, 2021. Son astar uygulaması (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Son astar uygulamasından sonra, işlerin seramik bölümleri kadife bez ile parlatılmış ve fırınlanmaya hazır hale getirilmiştir (Görsel. 53).

Görsel 53. Kayahan Dönmez 2021, Parlatma sonrası yavaşça kurutulmaya başlanan işler (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Astar aşaması ve kuruması biten işler elektrikli fırın da ilk bir saate 150 C, sonraki bir saate 130 C ve kalan 4 saate saat başı 100 C artışlarla, 780C ısıda pişirilmiştir. Çıkan sonuçlar, uygulamanın doğru ve istenilen şekilde uygun olduğunu göstermektedir (Görsel. 54, 55).

Görsel 54. Kayahan Dönmez 2021, Fırınlama öncesi uygulanan seramik bölümler (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

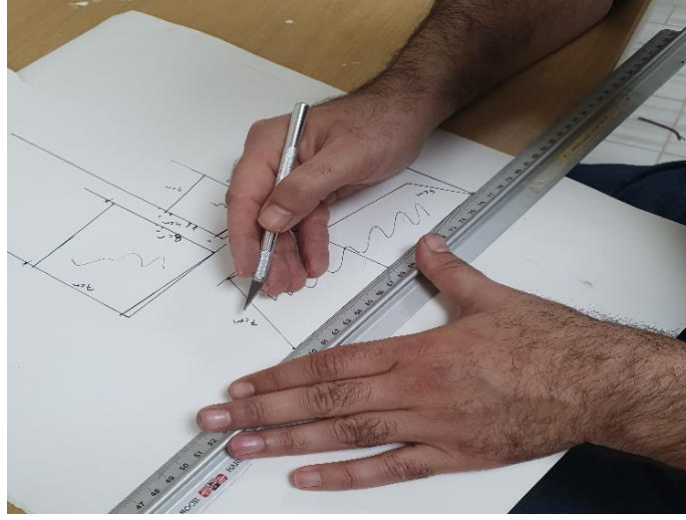
Görsel 55. Kayahan Dönmez, 2021. 780C fırınlama sonucu
(Kayahan Dönmez kişisel arşivi).

3.2.3 Seramik, Tiffany Vitray'ın Birleştirilmesi ve Üçünü Boyut

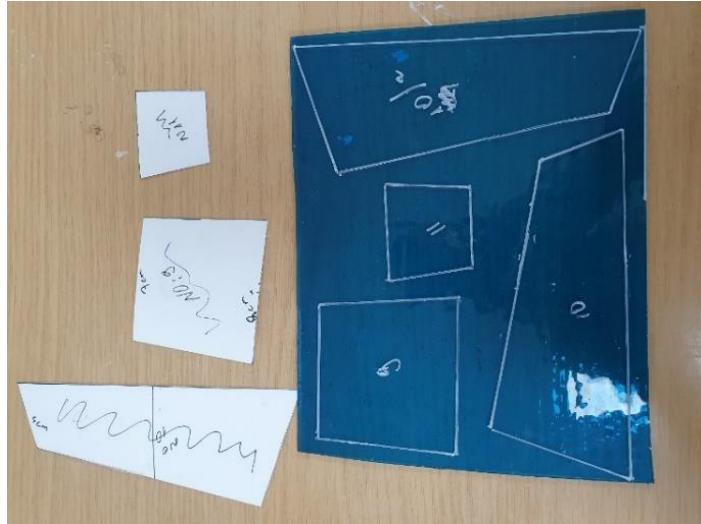
Bu çalışmanın temel teknik amacı seramikleri tamamlanan işleri Tiffany Vitray tekniği kullanarak, tasarımları kapalı üç boyutlu form oluşturacak şekilde tamamlayarak, seramik ve Tiffany Vitray uygulamalarına farklı bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktır. Seramik bünyeye göre Tiffany Vitray yapıları, kütleli olarak cam unsurları bağladıkları için daha kırılabilir ve deformasyona yatkındır. Bu sebeple, seramik ve Tiffany Vitrayı kütleli olarak yüzeyde birleştirebilmek, kütleli ağırlık farklarının ters orantılı olması seramik ve vitray bölümlerin birleşim esnasında birbirlerine uyguladıkları basınç sonucu oluşan statik bir mukavemetsizliğe sebep olmaktadır. Çalışmalarda geometrik birimler halinde desteklenen Tiffany vitray bölümler ile bu sorunların aşılması amaçlanmaktadır.

Normal çalışmalarda üç boyutlu Tiffany Vitray uygulamalar, negatif veya pozitif kalıp destek üzerine konularak yapılmaktadır. Bu da vitraya tam ve kapalı bir form oluşturmada engel teşkil etmektedir. Bu çalışmada konu olan eserler tam kapalı formlar olacağı ve de dik açılara sahip yapılar olmalarından dolayı kalıp kullanılmadan gerçekleştirilecektir.

Uygulanan ilk çalışmada seramik ve karışık malzeme dersinde 20 cm boyutunda yapılan uygulamanın ölçüleri büyütülerek tekrarlanmıştır. Ölçüler belli oranda büyütüldüğünde, genişlik algısının kaybolduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple işler, Rayna bilgisayar programı yardımı ile, ölçülendirmeleri tekrar boy, en ve derinlik orantıları üçüncü boyut algısını tamamlayacak şekilde düzenlenmiştir. Uygulamada uygulanan birimlerin şablonları çıkartılmış ve cam kesme işlemleri yapılmıştır (Görsel. 56, 57).

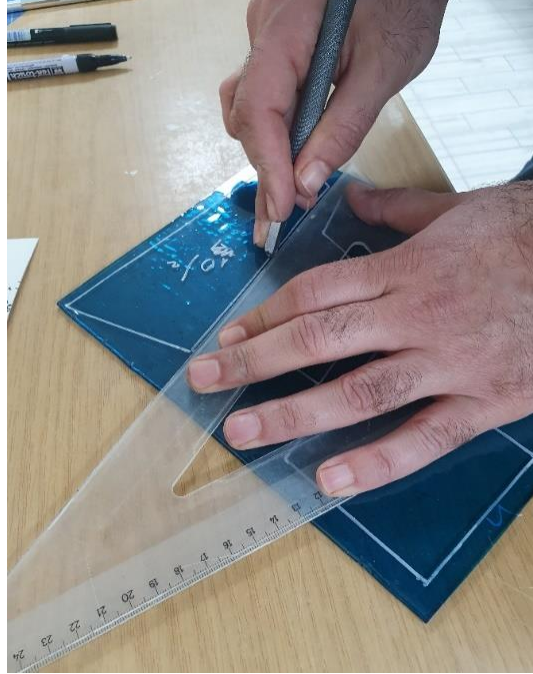

Görsel 56. Kayahan Dönmez. 2021, Şablon çıkarma işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 57. Kayahan Dönmez, 2021. Şablonların cam üzerine çizimi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Cam kesme işlemleri sırasında elmas kesicinin doğru tutulması ve doğru dengeli bir cam kırımı için geniş ağızlı pense kullanılması gerekmektedir (Görsel. 58, 59).

Görsel 58. Kayahan Dönmez, 2021. Elmasla cam kesimi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

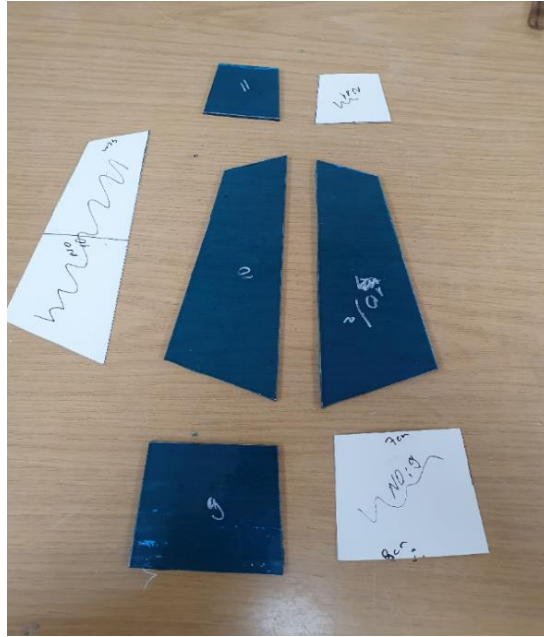

Görsel 59. Kayahan Dönmez, 2021. Cam kırımı (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Camların kesme işleminin ardından folyolama işlemi için camların kenarları rodajlanır veya zımpara ile düzeltilir. Yapılan uygulamalar geometrik formlu olmasından kaynaklı çok dikkat gerektirmekle beraber, hassas bir lehim işlemi yapılacağından dolayı öncesindeki işlemlerin de dikkatli uygulanması gerekir. Bu sebeple rodajlama işleminin cam kenarların da çapak attırması yani, parça koparmasından dolayı, uygulamalar ince kumlu bir zımpara ile düz bir zeminde kenarları zımparalanarak yapılmaktadır (Görsel. 60, 61).

Görsel 60. Kayahan Dönmez, 2021. Zımparalama işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 61. Kayahan Dönmez, 2021. Zımparalanmış birimler (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Folyolama işleminden önce, folyonun seçimi de önemli yer tutmaktadır. Uygulamalarda 4 mm kalınlığında vitray camları kullanıldığı için 5,56mm ve 6,35 mm iki tür bakır folyo kullanılmıştır. Bu aşamada folyo, tam cam kenarları uzunluğu boyunca ve iki yüzeyinde de bir aparat yardımıyla sarılmaktadır (Görsel. 62, 63).

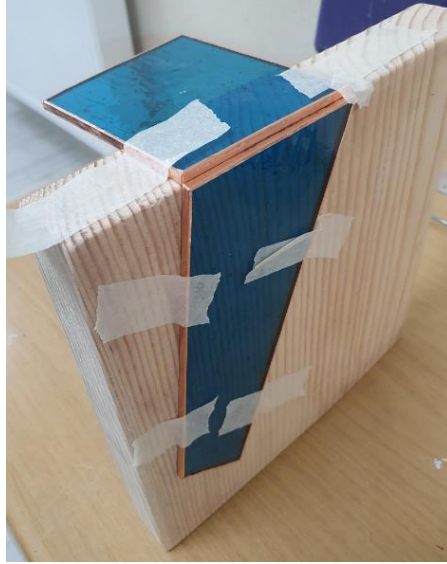

Görsel 62. Kayahan Dönmez, 2021. Folyolama işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

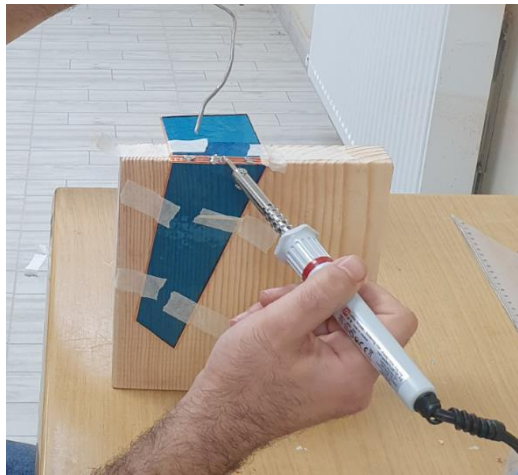

Görsel 63. Kayahan Dönmez, 2021. Folyolama işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Folyolamadan sonra, lehimle birleştirme işlemine geçilir. Bu işlem için dik açılı parçalarda tam tamına cam yüzey kenarlarının birbiriyle, köşe noktalardan minimal temas etmesi gerekir. Bundaki amaç, V şekilli bir oluk oluşturulup lehimin güçlenmesini sağlamasıdır. Bundan önce camlar gönyeli ahşap veya köşeli bir form ile desteklenerek puntolama işlemi yapıp formun biriminin genel çerçevesi oluşturulduktan sonra, yere paralel bir açı ile tam lehimleme işlemi birimin her köşesine ve kenarına uygulanır. Uygulama sırasında kullanılacak lehim telleri de kurşun kalay karışım olanı 37/63 olmalıdır. Daha önceki deneyimlemelere dayanarak, 40/ 60 kurşun kalay karışımlı tellerde ekstra lehim pastası kullanıldığı için uygulama sonrası temizleme işleminde zorlanılmasına sebep olur. Ayrıca kurşunun bakıra hızlı tutulumu için lehim pastası kullanılmalıdır (Görsel. 64, 65).

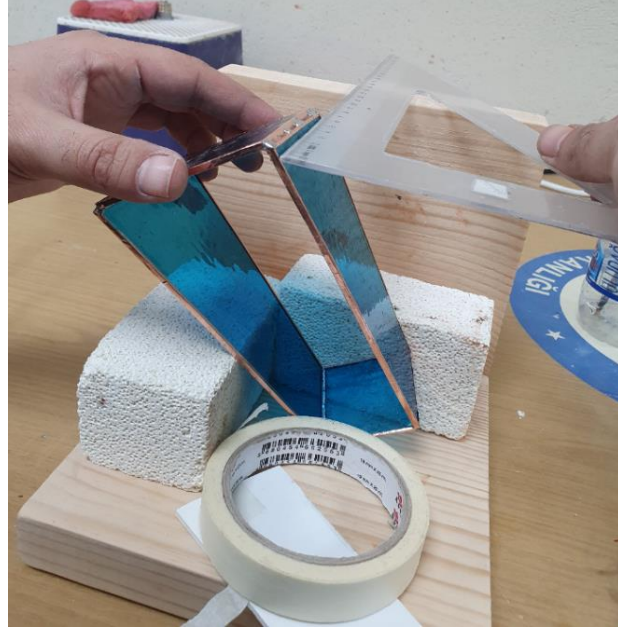

Görsel 64. Kayahan Dönmez, 2021. Puntolama öncesi hazırlık (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

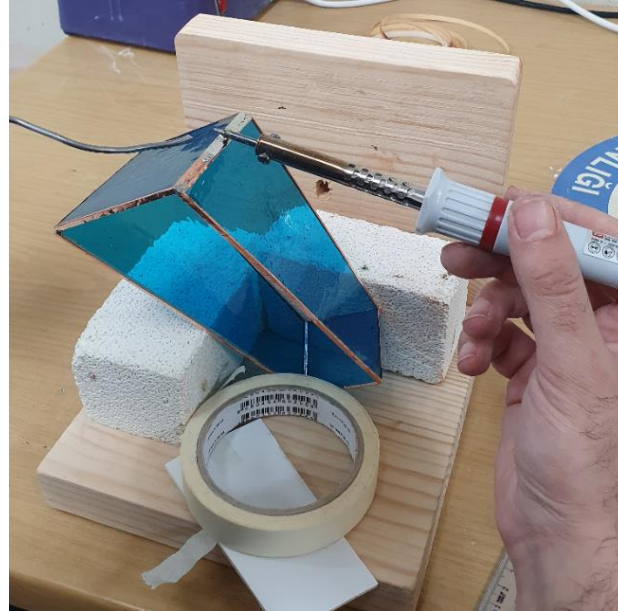

Görsel 65. Kayahan Dönmez, 2021. Puntolama (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Puntolama işleminden sonra birim oluşumu görülüp lehimleme işlemine geçilmektedir. Lehimleme işlemi için bu tür dik açılı uygulamalarda 30 W veya 40 W havya kullanılmalıdır. Bunun sebebi ise, 150 W havyaların kurşun lehimi bünyede çok hızlı şekilde eritmesi ve ani akmalara sebep olmasıdır (Görsel. 66, 67, 68).

Görsel 66. Kayahan Dönmez, 2021. Yere paralellik ölçümü ve birimi destekleme (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 67. Kayahan Dönmez, 2021. Lehimleme işlemi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 68. Kayahan Dönmez, 2021. Lehim işlemi tamamlanmış birim.
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Eseri oluşturan birimlerin kendi içinde tamamlanmasından sonra seramik bünyenin, vitray bünyeye birleşecek yüzeyi folyolanır. Sonrasında ise, sistemli bir şekilde yukarıda anlatılan sıralama ile arka arkaya veya forma göre; aşağıdan yukarıya doğru iç ve dış lehimleme işlemleri devam ettirilerek form kapatılır. Seramik ile vitrayın birleşme noktaları birbirlerine uyumlu tasarlanmak zorundadır. Buna rağmen tasarım forma dönüştüğünde tasarımda bazı boşluk noktalar kalmaktadır. Bu boşluklarda küçük cam parçaları ile aynı sistematikte kapatıldığında, tasarlanan formun bütünlüğünde bir uyum sağlanmaktadır (Görsel. 69, 70, 71, 72, 73, 74).

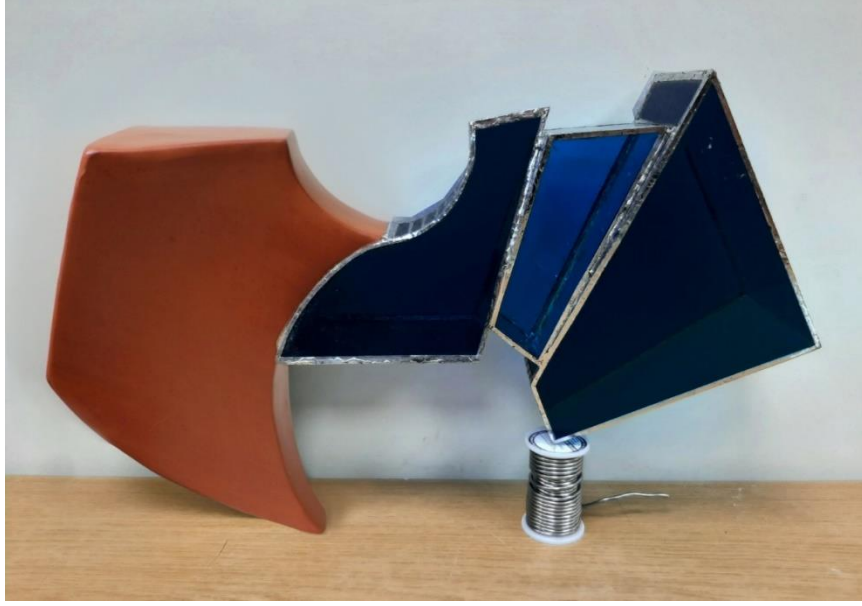
Görsel 69. Kayahan Dönmez, 2022. Örnek çalışma şablon lama
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 70. Kayahan Dönmez, 2022. Örnek çalışma seramik bölüm folyolanması (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

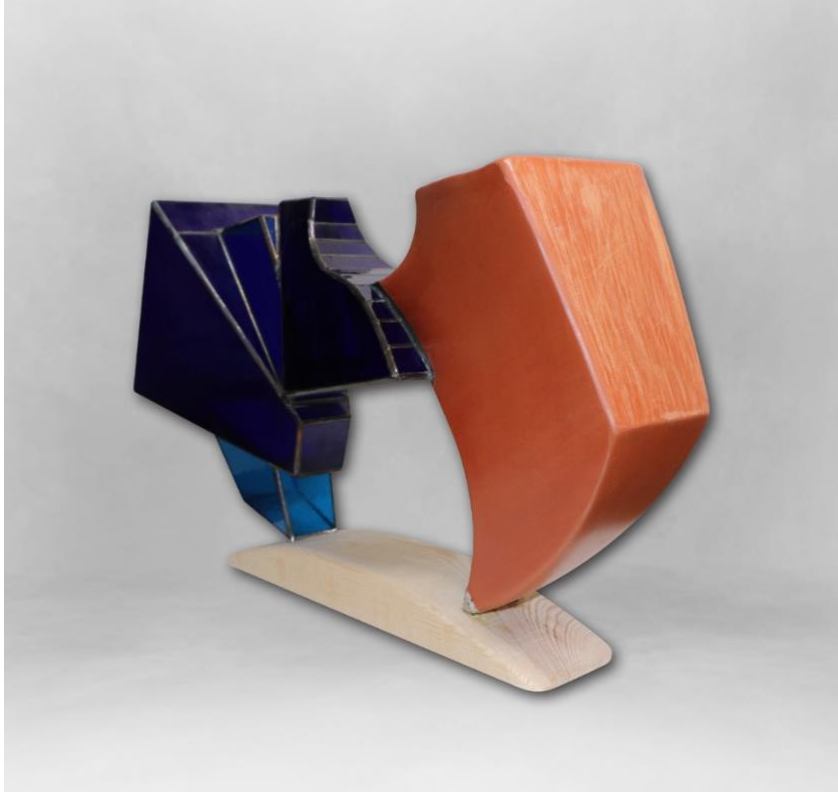
Görsel 71. Kayahan Dönmez, 2020. İlk deneme, Örnek çalışma seramik birim ile ilk vitray birimin birleştirilmesi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 72. Kayahan Dönmez, 2020. Örnek çalışma seramik birim ile ilk vitray birimin birleştirilmesi (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 73. Kayahan Dönmez 2021, Tamamlanmış eser, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim. (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 74. Kayahan Dönmez 2021, Tamamlanmış eser, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Son aşamaya gelindiğinde ise eserler, temizlememe ve patineleme işlemine tabi tutulmaktadır. Temizlemede, talaş veya alkol kullanılmaktadır. Patinelemede ise, kurşun lehimle reaksiyona giren bazı kimyasal içerikli maddelerin kurşun lehimin rengini değiştirmesiyle oluşmakta ve tasarımdaki tercihe göre bakır rengi ya da siyah renk kullanılmaktadır.

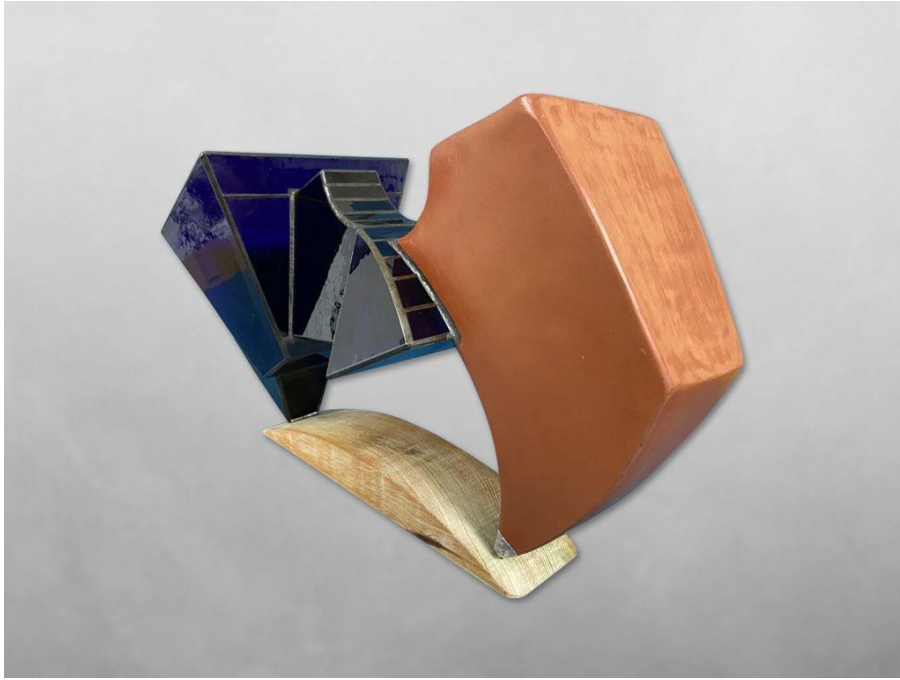
3.4 Uygulamalar İnek, Boğa, Birleşim

Modern endüstriyel tarım yöntemleri, süt ve et gibi ürünlerin büyük ölçekte üretimini amaçlayarak, inekleri birer endüstriyel nesne haline dönüştürmüştür. Bu dönüşüm sürecinde ineklerin doğal davranışları ve ihtiyaçları göz ardı edilerek, kapalı alanlarda tutulmaları tercih edilirken yemlerine hormonlar, antibiyotikler ve diğer kimyasal maddeler eklenerek büyümeleri hızlandırılmakta ve hastalıklara karşı dirençleri artırılmaktadır. Endüstriyel inek işletmelerinde sık sık suni tohumlama, gebelik kontrolü ve süt sağımı işlemleri uygulanarak ineklerin üretkenlikleri artırılmaktadır. Bununla birlikte bu süreçlerin sonucunda ineklerin ömürleri kısaltılmakta ve sağlık problemleri yaşama olasılıkları artmaktadır. Bu çalışmalarda yer alan form uygulamalarında insanlara

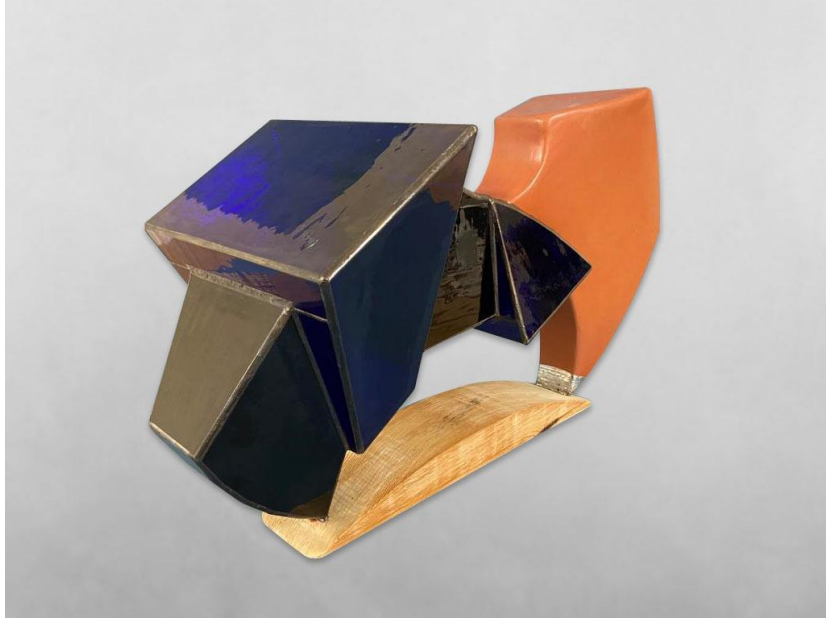
yansıtılmak istenen, kendi elleriyle dönüştürdükleri ve endüstriyel bir nesne haline getirdikleri hayvanların, insan zihinlerindeki inek veya boğa diye nitelendirdikleri imgelerini dönüştürüp soyut bir algı ile farkındalık yaratmayı amaçlamıştır. Çalışmalarda seramik organik doğayı, cam ve Tiffany Vitray uygulamaları, endüstriyele dönüşmeyi temsil etmektedir. Ayrıca, seramik yüzeydeki deformasyon, doğalın sesiz ıstırabına göndermedir. İnsanların algısına hitap etmek için hayvanlarda bedensel yapıları göz önüne alınarak, tasarımlarda soyutlamaya gidilmiştir. Burada asıl olan dönüşümün, beden dönüşümlerinin hissedilebilir olmaya yönelmesidir.

Dönüşüm İnek; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kobalt ve koyu mor, ölçüler 34x56x23 (Görsel. 75, 76).

Dönüşüm İnek; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kobalt ve koyu mor, ölçüler 34x56x23 (Görsel. 75, 76).

Görsel 75. Kayahan Dönmez 2021, Seramik, Tiffany Vitray, 34x56x23, Dönüşüm İnek.
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Görsel 76. Kayahan Dönmez 2021, Seramik, Tiffany Vitray 34x56x23, Dönüşüm İnek (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Dönüşüm Boğa; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; koyu kırmızı ve turuncu, ölçüler 34x45x20 (Görsel. 77, 78).

Görsel 77. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray, 34x45x20, Dönüşüm Boğa (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 78. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, Dönüşüm Boğa (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

İnek, Boğa Birleşim; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kobalt ve turkuaz mavi, ölçüler 34x45x20 (Görsel. 79, 80).

Görsel 79. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 80. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 34x45x20, İnek, Boğa ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

3.5 Uygulamalar Tavuk Horoz Birleşim

İnsanlığın hayvanları evcilleştirme süreçlerinde, tarihten günümüze tavuk ve horozun bir besin kaynağı olarak görülüp bu yönde beslenme süreçlerinde, büyüme hızlarındaki müdahalelerden evcilleştirme denen olgu bu hayvan türleri için doğadan tamamen kopuş olgusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun da karşılığı, kümes hayvancılığı gibi endüstrinin tamamen hegemonyasına aldığı bir oluş ve isimlendirme vardır. Buna karşın, eserlerde seramikle ifade edilen bölümlerin daha da küçülmesiyle ifade edilmiş, vitray bölümler daha da büyütülerek geometrik ölçütlerle bu hayvanlar dönüştürülerek, farklı bir anlatı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Dönüşüm Tavuk; eserde kullanılan teknikler, Seramik, Terra Sigillata, Astar tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kırmızı ve koyu mor; ölçüler 34x45x20 (Görsel. 81, 82)

Görsel 81. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 61x30x19, Tavuk (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 82. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 61x30x19, Tavuk, (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Dönüşüm Horoz; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; yeşil ve turkuaz mavi; ölçüler 65x34x21 (Görsel. 83, 84)

Görsel 83. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

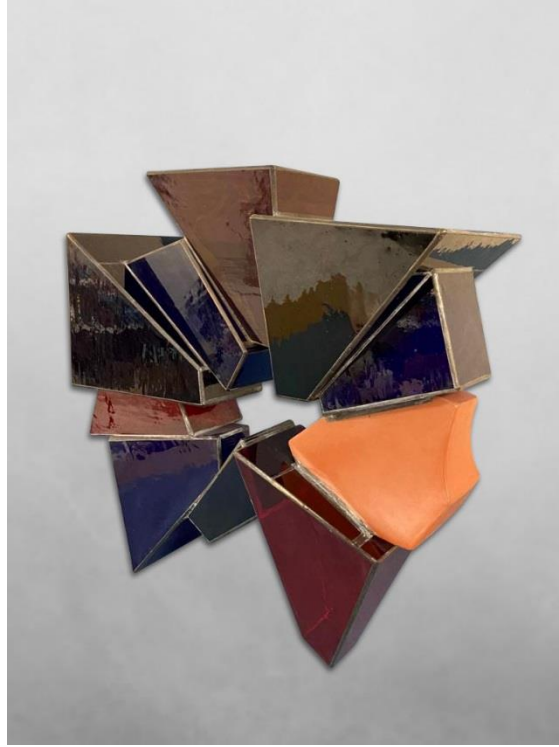

Görsel 84. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Horoz Tavuk ve Birleşim; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kırmızı, koyu mor. Kobalt ölçüler 65x34x21 (Görsel.85,86).

Görsel 85. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 86. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 65x34x21, Horoz Tavuk ve Birleşim (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

3.6 Uygulamalar Japon Balığı, Alabalık, Dişi Alabalık

Balık yetiştiriciliği, endüstriyel dönüşüm sürecinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Geleneksel olarak balıkçılık, avcılıkla yapılan bir faaliyettir. İnsanlar, doğal su kaynaklarından balık avlamaktadırlar. Ancak artan nüfus ve balık tüketimi talebi, endüstriyel balık yetiştiriciliğine yönelik bir dönüşümü tetiklemiştir. Endüstriyel balık yetiştiriciliği, balıkların kontrol altındaki yapay ortamlarda yetiştirilmesidir. Bu ortamlar, genellikle kapalı sistemler, havuzlar veya deniz kafesleri şeklinde olabilir ve büyük ölçekli üretim yöntemlerinin kullanımını içermektedir. Bu endüstriyel dönüşüm, balık tedarik zincirinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Endüstriyel balık yetiştiriciliği, balık tüketiminin artan talebini karşılamaya yardımcı olmuştur ve daha az dalgalanma ve atık oluşumuna neden olmuştur. Ancak, büyük ölçekli balık yetiştiriciliği, yerel ekosistemleri bozabilir, balıklarda hastalık riskini artırabilir ve çevresel atık oluşumunu artırabilir. Bu sebeple balıkların yem yeme şekilleri olan dikey hareketlenme göz önüne alınarak eserler yorumlanmış, eserler seramiğin yani en başından beri organik doğa tasviri olarak ele alınan bölüm minimuma indirilmiş ve sıkışmışlık hissi uyandıracak şekilde konumlandırılmıştır. Balıklar doğada en özgür canlılar iken, sadece keyif için bile akvaryum malzemesi olarak kullanılmalarına bir karşı koyuş olarak en büyük formlar balıklara atfedilmiştir.

Alabalık; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kırmızı. Kobalt ölçüler 75x18x16 (Görsel:87, 88).

Görsel 87. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 75x18x16 Alabalık (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 88. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 75x18x16 Alabalık, (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Dişi Alabalık; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kırmızı. Kobalt ölçüler 78x18x16 (Görsel. 89, 90).

Görsel 89. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Dişi Alabalık (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi)

Görsel 90. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray, 78x18x16, Dişi Alabalık (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Japon Balığı; eserde kullanılan teknikler; Seramik, Terra Sigillata, Astar Tekniği, Tiffany Vitray. Kullanılan renkli camlar; kırmızı, turuncu, koyu mor. Kobalt ölçüler 78x18x16 (Görsel. 91, 92)

Görsel 91. Kayahan Dönmez 2022, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Japon Balığı (Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

Görsel 92. Kayahan Dönmez 2021, Seramik ve Tiffany Vitray 78x18x16 Japon Balığı
(Kayahan Dönmez, kişisel fotoğraf arşivi).

SONUÇ

İnsan var olduğu günden beri doğanın bir parçası olarak diğer canlılarla iletişim halindedir. Bu canlılara üstünlük kurup faydalanmaya çalışmaktadır. İnsan ve hayvan arasındaki bağ her ne kadar karşılıklıymış gibi görülse de seçilen üç tür evcil hayvana evcil dediğimiz andan itibaren doğa ile olan besin ilişkilerini insanlar aracılığı ile onların kontrolünde sağladıkları düşünülmektedir. Bunun sebebi ise, insanın yüzyıllar içindeki evcilleşme sürecinde hayvanlara hazır gıda sağlamalarından kaynaklanmaktadır. Hatta bu sebeple beslenmelerinin türüne bile insan unsuru karar vermektedir. Bu nedenle hayvanlar doğal özlerinden kopmuş halde mekanik bir endüstri nesnesine evrimleşmeye doğru insanoğlu tarafından itilmişlerdir. Bunun sebebi ise, küreselleşen dünyada artan nüfusa gıda ve günlük kullanım malzemeleri sağlamaktır. Çalışmada bu durumun hayvanları nasıl bir dönüştürme eylemi içine soktuğu, eserler aracılığı ile iletmeye çalışılmıştır. Eserlerde yapılan yorumlama, temelde bir eleştiri biçiminden ziyade beraber saygı duyarak yaşamak zorunda olduğumuz doğa unsurları üzerindeki kontrolümüzün ve onların yaşadıkları hapis gibi endüstriyel alanlardaki varoluşlarının ütöpik bir soyutlamayla bedenlerine yansımadır. Bu yansıma tasarım aşamasında hayvanların bedenlerinin duruş pozisyonları ve doğal yemek yeme refleksi gözlemlenerek, tam o andaki duruş ve sonrasındaki tavır anları ele alınarak oluşturulmuştur. Sanatsal ifadeyi güçlendirmek için seramik ve Tiffany Vitray uygulamaları birleştirilerek kullanılmıştır. Bu birleştirmenin anlatı ile bağlantısı kurulurken seramik Terra Sigillata uygulaması organik doğayı temsil etmekte Tiffany Vitray uygulamasının ise kurşun lehim etkisi ile verdiği izlenim, endüstriyel bir oluşum etkisi yaratarak doğa unsuru olan hayvanların varoluşlarında gözükme bile hayali bir şekilde endüstri nesnesine dönüşmesi vurgulanmaktadır. Birleştirme yöntemi ise, doğa kaynaklı malzeme olan seramik ve cam ile iki ayrı kütleli geçiş olarak tasarlanan bölümlerin birleştirilmesi yoluyla bir anlatım benimsenmiştir. Çalışmaların teknik sonucunda; Terra Sigillata ve Tiffany vitray çalışmaları uyumlu parametreler ve doğru tekniklerle uygulandığı takdirde üç boyutlu kapalı form eserler üretimine uygun olduğu gözlemlenmiştir. Temelde Terra sigillata ve Tiffany vitrayın üç boyutlu kütleli ve belirli büyüklüklerdeki formlarda geleneksel yorumlamalar dışında birleştirilebildiği de denetlenmiştir. Seramik ve cam gibi iki geniş sanat alanı içinde Tiffany Vitray ve geleneksel bir seramik üretiminin ana malzemesi olan Terra Sigillata gibi iki spesifik uygulamayı bir araya getiren bu sanat çalışması ile çağdaş ve yeni anlatım biçimlerini günümüz sosyal sorunları üzerinden işleyebilmek, özgün ve anlamlı bir bakış açısına da olanak verebilmiştir.

KAYNAKLAR

Ağatekin. Mustafa, Turan. N,(2019),Art Nuevau Akımının Cam Sanatına Yansımaları. İdil Dergisi,62, s.1364

Gürcüm. Hatice. Banu, Kartal. Semiha, (2017), Bauhause İle Tasarıma Dönüşen Zanaat. İdil E Dergi, Cilt.6 Sayı.34 s.1791 (Erişim tarihi. 20.05.2021)

<https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1500186220.pdf>

Balyemez, Meziyet, Ayşe. (2017) Seramik Kültüründe Renk Ögesi Ve Çağdaş Seramik Sanatında Kullanımı (Yayımlanmamış, Sanatta Yeterlilik Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı. İstanbul

Bray, Sanford. (1886) . Joining Glass Mosaıgs. Patent, Boston, Massachusetts (Erişim tarihi. 15.06.2023)

<https://patents.google.com/patent/US349424A/en>

Comeau. Kelsey (2016) The Patronage Of Stained Glass In Late Medieval England (Yayımlanmamış Lisans Tezi) Acadia University, Department of History and Classics, Canada

Çizer, Sevim.(2014) Terra Sigillata. İzmir: Tibyan Yayıncılık

Ertürk, Mert.(2019)Terra Sigillata İle Çağdaş Seramik Uygulamalar.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu)Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı. Ankara.

Özet, Aynur. (1987) Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Cam Örnekleri İle Antik Çağda Cam Yapımı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Yücel, Erdem.(1977)Türk Sanatında Cam İşleri Ve İslam Eserleri Müzesinden Bazı Örnekler, Türk Arkeoloji Ve Etnografya Dergisi, 66, s.130- 152

Paul, Tassa. (1988).Louis Comfort Tiffany Der Grosse Künstler Des Jugendstils. Hamburg: Xenos Verlagsgesellschaft.

Saygı. Sevil, (2016). Çağdaş Sanatta Doğa Algısı Ve Ekolojik Farkındalık, Dergi Park. Sayı.7 s. 9.10, Erişim. 18. 10. 2022

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/324635>

Sulak, Hasibe. (2018) İnsan-Doğa İlişkisinin Dönüşümü Tarihsel Perspektif. Kent Kültürü Ve Yönetimi,(Hakemli E Dergi) Cilt: 11 Sayı:1 S: 117- 124 (Erişim tarihi. 31.01.2021)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/451888>

Tuncer, Rauf. (2011). VİTRAY, Stained Glass. İstanbul: Sır Yayıncılık.

TDK WEB (Erişim tarihi: 29.01. 2021)

<https://sozluk.gov.tr/>

Whitechapel Gallery, (2023) (Erişim: 19.06. 2023)

<https://www.whitechapelgallery.org/exhibitions/life-is-more-important-than-art/>

Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez/Sanat Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez/Sanat Çalışması Raporunda,

- Tez/Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tez/Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez/Sanat Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

23/06/2023

Kayahan DÖNMEZ

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu Orijinallik Raporu

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu; Terra Sigilatta ve Tiffany Vitray Teknikleri İle
Doğayı Dönüştürme

Yukarıda başlığı verilen Tez/Sanat Çalışması Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
22.06.2023	69	67364	26. 05. 2023	%4	2120822576

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez/Sanat Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (tarih 23/06/2023)

İmza

Kayahan DÖNMEZ

Öğrenci No.: N19236251

Anasanat/Anabilim Dalı: Seramik Anasanat Dalı

Program (işaretleyiniz): Seramik

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
✓			

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Doç. Hikmet Mutlu YAĞCI

Master's Art Work Report Originality Report

HACETTEPE UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Title : Transforming Nature with Terra Sigillata and Tiffany Stained Glass Techniques

The whole thesis/art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
22.06.2023	69	67364	26. 05. 2023	%4	2120822576

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (date 23/06/2023)

Kayahan Dönmez

Student No.: N19236251

Department: Seramik Anasanat Dalı

Program/Degree (please mark): Seramik

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
✓			

SUPERVISOR APPROVAL

APPROVED
Doç. Hikmet Mutlu YAĞCI

YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin/raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin/Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin/sanat çalışması raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde/sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim/sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren yıl ertelenmiştir. (1)
- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- Tezime ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

23/06/2023

(İmza)

Kayahan Dönmez

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmasını ş ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ay aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü teziere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.